

Dječje folklorne manifestacije u Hrvatskoj

Vukšić, Gorana

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:471551>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

DJEČJE FOLKLORNE MANIFESTACIJE U
HRVATSKOJ

GORANA VUKŠIĆ

Split, 2021.

Odsjek za Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Diplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: : Planiranje i programiranje kinezioloških aktivnosti u dječjem vrtiću

DJEČJE FOLKLORNE MANIFESTACIJE U HRVATSKOJ

- CHILDREN'S FOLKLORE EVENTS IN CROATIA -

Student

Gorana Vukšić

Mentor

izv.prof.dr.sc. Lidija Vlahović

Split, rujan 2021.

SADRŽAJ:

1. Uvod	1
2. Kultura i kulturna baština	3
3. Tradicijska glazba i folklor	4
4. Dječje tradicijsko stvaralaštvo	6
4.1. Brojalice	7
4.2. Igre s pjevanjem	8
4.3. Dječje pjesme	9
4.4. Narodni običaji	11
4.5. Narodni ples	12
4.5.1. Izbor primjerenih narodnih plesova	13
4.5.2. Tjelesna priprema	14
4.5.3. Koordinacija pokreta	14
4.5.4. Razvijanje osjećaja za ritam	16
4.5.5. Snalaženje u prostoru	17
4.5.6. Ples i kineziološka kultura	19
5. Dječja narodna nošnja	20
6. Važnost provođenja tradicijske glazbe među djecom i uloga odgojitelja	23
7. Dječje folklorne manifestacije u Hrvatskoj	25
7.1. “Oklen si dite?”	25
7.2. “Naše kolo veliko”	30
7.3. “Dječje vinkovačke jeseni”	32
7.4. “Festival dječjeg folklora Kutina”	34

8. Istraživački dio	37
8.1. Problem i cilj istraživanja	37
8.2. Postupak istraživanja	37
8.3. Metodologija istraživanja	37
8.4. Rezultat istraživanja	37
8.5. Rasprava	56
9. Zaključak	58
10. Sažetak	59
11. Literatura	60
12. Prilozi	62

1. Uvod

Glazba unosi u život djeteta toplinu i radost, a radost ima za malu djecu isto značenje kao sunce za cvijeće. Zbog toga je i nastala pedagoška uzrečica „Odgajajte djecu radošću.” Znanstveno je dokazano da su rezultati odgojnog rada s djecom toliko veći ukoliko se taj rad zasniva na njihovim emocijama, čuvstvima ugone i radosti. Radosno raspoloženje potiče dijete na aktivnost, budi njegov interes, radoznalost i želju za upoznavanjem osoba i predmeta svog interesa, a olakšava mu izvođenje onih radnji koje su za njega teže. (Manasteriotti, 1982).

Prve godine djetetova života imaju veliku važnost za formiranje njegove ličnosti. Da bi se dijete razvilo u samostalnu, stvaralačku i humanu ličnost, potrebna mu je u tom razdoblju ljubav odraslih, brižljiva njega i odgoj. Svjedoci smo današnjeg vremena koje je pokazalo koliko je značenje umjetnosti u odgoju djeteta veliko. Od svih umjetnosti, glazbena je umjetnost djetetu dostupna već od rođenja. Njegov je slušni aparat nakon rođenja potpuno razvijen i pripremljen za obavljanje svoje funkcije, dok se sposobnosti za primanje ostalih umjetnosti razvijaju malo kasnije. (Manasteriotti, 1982).

„Gdje god da su rođena – u zapadnim zemljama, na Orijentu ili u različitim dijelovima Afrike, djeca se odgajaju u skladu s vlastitom određenom kulturom. Djeca se moraju prilagoditi raznovrsnim uvjetima i rasti u dobroj ili lošoj okolini, ovisno o svojim roditeljima.” (Suzuki, 2002).

Među sadržajima, preko kojih se ostvaruju ciljevi glazbe, treba izdvojiti narodno stvaralaštvo i tradicijsku glazbu. Značaj narodnog stvaralaštva u odgoju pomoću glazbe je višestruk. Preko narodnog stvaralaštva djeca upoznaju kulturnu baštinu svog i drugih naroda, što doprinosi razvoju opće kulture, uvažavanju, poštovanju i međusobnom razumijevanju. Također, prenoseći narodno stvaralaštvo na najmlađe naraštaje, nastavlja se tradicija pojedinog naroda.

Svijet u kojem danas živimo preplavljen je novim trendovima, koji svakim danom postaju sve brojniji. Kako je ta pomodnost zastupljena u svim aspektima života i društva, tako je sve češća i u glazbenom svijetu. Nova, moderna glazba postaje sve popularnija i sve više potiskuje tradicijsku glazbu. Problem je nedovoljna zastupljenost folkloru i tradicijske glazbe u integriranom kurikulumu predškolskog odgoja, a cilj je motivacija djece, roditelja i odgojitelja za razvoj tih vrijednosti. Upravo će o tome biti riječ u ovom završnom radu.

U prvom dijelu ovog diplomskog rada govoriti će se o važnosti očuvanja nacionalne, prirodne i kulturne baštine te nacionalnog identiteta, oblicima dječjeg tradicijskog stvaralaštva, te o ulozi odgojitelja u promicanju navedenih aktivnosti. U drugom dijelu predstaviti će se projekti čija provedba ima za cilj očuvanje tih vrijednosti. U istraživačkom dijelu prikazati će se razmišljanja ispitanika (odgojitelja) o promicanju folkloru u vrtićkim aktivnostima.

2. Kultura i kulturna baština

Kultura je ukupnost materijalnih i duhovnih dobara, etičkih i društvenih vrijednosti, što ih je stvorilo čovječanstvo. (Anić, 1991).

Kultura predstavlja pretvorbu i usavršavanje kako duhovnih tako i materijalnih dobara. Ona oplemenjuje svakog čovjeka koji dolazi u kontakt s njom, tjerajući ga da pokaže svu svoju dobrotu, humanost i ljudskost. Istodobno, kultura je i stvaralački proces na kojega utječe čovjek svojim djelovanjem. (Korać, 2016).

Jedno od temeljnih vrijednosti nacionalnoga kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje jest čuvanje i razvijanje nacionalne baštine (duhovne, materijalne i prirodne). Jedan od društvenih, a time i pedagoških ciljeva je upravo poticanje i njegovanje ljubavi prema kraju i mjestu, njegovoj prošlosti, kako bismo sigurnije gradili budućnost i razvijali, obnavljali i prenosili svoj nacionalni i kulturni identitet. Na taj način ispunjavamo socio-kulturnu, tj. društvenu dimenziju održivosti. (Husanović-Pejnović, 2011).

Zavičajnost je jedno od važnih načela odgoja i obrazovanja. Sastavni dio svačijeg osobnog identiteta jest zavičaj, tj. zavičajno nasljeđe, govor, običaji, ples, nošnja. Važno je da djeca upoznaju svoj zavičaj, njegovu kulturu, tradiciju i baštinu.

Kako tvrdi Brajčić (2013), dijete na svome putu usvajanja temelja kulturne baštine ima brojne suradnike - roditelje, odgojitelje i druge sudionike kojima je najvažnija zadaća poticanje djeteta. Poticati njegovu znatiželju, kreativnost i razvoj, a da pri tome ne nameću svoja mišljenja i stavove. Moraju pronaći što učinkovitije strategije kojima će djetetu približiti komunikaciju i interakciju s prirodom, baštinom i kulturom.

Djeca su neizostavan dio svake kulture. U svakoj nalazimo tvorevine odraslih namijenjene djeci (literatura, pjesme, priče, igračke, glazba), ali nalazimo i kulturne tvorevine u kojima su djeca stvaraoci, posrednici i prenosioci (igre, pjesme, priče, izreke, brojalice). Interakcijom s odraslima, djeca usvajaju oblike ponašanja koji se za određenu zajednicu smatraju prikladnima i poželjnima. Pod pojmom folklor za djecu smatra se stvaralaštvo odraslih namijenjeno djeci. U proučavanju tog stvaralaštva susreću se mnoge znanosti kao što su: psihologija, pedagogija, književnost, etnografija, itd. Ono se prenosi na nove generacije, fiksirano je u tekstovima, predmetima ili aktivnostima, a obogaćuje interakciju između odraslog i djeteta te potiče ravnopravni odnos između njih. (Duran, 2003).

3. Tradicijska glazba i folklor

Folklor je naziv za različite aspekte tradicijske kulture, najčešće uobičajen u značenju zajedničkog imena za tradicijske oblike književnosti, glazbe, plesova, dramskog i likovnog stvaranja. Umjetnost bilo kojeg vremena ne može se zamisliti bez folklornih elemenata, premda je njegov udio ponekad jedva zamjetljiv. Vrhunska ostvarenja na području glazbene umjetnosti zasnivaju se manje ili više na elementima folkloru, što danas posebice dokazuju sve češći etno festivali. Sve specifične osobine nekog naroda i kraja kao što su ljudska psiha, podneblje, prirodni fenomeni, govor, ritam, pjesme i plesovi skupljeni su u folklor koji samo čeka na umjetnikovu imaginaciju da ga on kroz svoju ličnost doživi i pretvori u umjetničko djelo. Narodna melodija koja se čuje negdje u pejzažu nosi sa svojom melodijom i dio atmosfere krajolika s kojim neposredno živi i od kojeg je autentično izrečen. Dakle, ako se želi emocionalno doživjeti i glazbeno realizirati jedan kraj te zbivanja u njemu, treba duboko proučiti atmosferu i psihologiju dotičnog kraja, njegovih ljudi i prirode s kojom su oni tako neposredno stopljeni. Folklor ne nameće nikakve dogme i propise, on omogućava potpunu slobodu umjetniku u njegovom stvaranju i interpretiranju. (preuzeto s <https://hr.wikipedia.org/wiki/Folklor>)

Tradicijska glazba u Hrvatskoj očituje se kroz narodnu glazbu, poeziju, prozu, pjesmu, ples, običaje, narodne igre. Hrvatska tradicijska glazba i ples obiluju bogatstvom različitih stilova izvođenja, heterogenošću repertoara i raznovrсноšću korištenih glazbala. Takva raznolikost posljedica je neujednačenih uvjeta življenja, turbulentnih povijesnih zbivanja te smještaja Hrvatske na zemljopisnom, političkom i kulturnom sjecištu srednjoeuropskog, balkanskog i mediteranskog prostora. Prema etnološkim sintezama, četiri se hrvatske regije - nizinska, središnja, gorska i primorska - mogu prepoznati i kao četiri etnografska područja. Postoje tri dominantne etnografske zone (panonska/podunavska, dinarska i jadranska/sredozemna), uz rubnu prisutnost alpske zone. Na području etnokoreologije¹ uvriježila se podjela na četiri plesne zone - panonsku, alpsku, dinarsku i jadransku.

Na području Hrvatske je još nedovoljno istraženo dječje tradicijsko stvaralaštvo i pridaje mu se premalo pozornosti. Područje je samo po sebi iznimno bogato i raznovrсно i zahtijeva uključivanje više znanstvenih područja i disciplina kao što su folkloristika, etnologija, antropologija, književnost i dr. Stoga, pokušati obuhvatiti cjelokupnost dječjeg života bez

---

¹ **Etnokoreologija** - znanost koja je posvećena istraživanju ljudskog pokreta uz glazbu - narodnom, odnosno folklornom plesu.

uključivanja svih navedenih znanstvenih disciplina u najmanju bi ruku bio neozbiljan pokušaj, jer je to složen, ponekad teško djeljiv psihofizički sustav koji se očituje kroz govor, pjesmu, igru, rukotvorstvo, glumu, književnost, pokret, te razne individualne improvizacije i imitacije. (Knežević, 1993).

Upravo zbog tolikog bogatstva i šarolikosti tradicijske glazbe u Hrvatskoj, potrebno je ustrajati na tome da ta ista tradicija ne padne u zaborav. Treba ju i dalje promicati i prenositi s generacije na generaciju, kako bi se očuvala. Najsigurniji put do očuvanja tradicije je upravo preko naših najmlađih naraštaja – djece. Zbog toga se već u vrtićima trebaju promicati brojne aktivnosti koje sadrže elemente tradicijske glazbe, a to su: brojalice, igre s pjevanjem, dječje pjesme, narodni običaji te kao najkompleksnija aktivnost, narodni ples. O svemu navedenom biti će riječ u sljedećem poglavlju.

4. Dječje tradicijsko stvaralaštvo

Tradicijska baština je dio naše prošlosti i zbog toga je, već od vrtićke dobi, važno djecu s njom upoznavati i zainteresirati, te razviti osjećaj poštovanja i ljubavi prema kraju i mjestu u kojem žive. Tradicijske se vrijednosti isprepliću, bogate i uljepšavaju svakodnevni život, a prepoznajemo ih u različitim oblicima djelovanja ljudi: u glazbi, stihu, slici, riječi, igri, pokretu, odjeći, običajima.

Dječje tradicijsko stvaralaštvo ima sve bitne elemente predajne kulture. Prenošeno s koljena na koljeno očuvalo je mnoge stare običaje. Naš je narod oduvijek nastojao djeci, kao nastavljajima samosvjesnosti i kulture zavičajnoga kraja, prenijeti „život i običaje“ svojega vlastitog, ali i prethodnih naraštaja. Ima slučajeve da su se u dječjem svijetu očuvali već davno zaboravljeni običaji i igre zanemarene od odraslih. Djelom su predaje i motivi potekli iz stvaralaštva odraslih namijenjeni djeci (npr. govor, pjesme, igre i sli.), te kreacije nastale kao proizvod dječjeg nadahnuća (brojalice, književnost, gluma, igre, imitacije i dr.). (Knežević 2002).

Sintagma dječji folklor kod nas ima, kod većine ljudi, konotaciju narodnih plesova i pjevanja u izvedbi djece (folklorne grupe, kao slobodna aktivnost). Odrasli ignoriraju ovo područje dječje kulture, a ono je zapravo veoma interesantno (s funkcionalnog, strukturalnog i komunikacijskog stajališta) (Duran, 2003).

Upravo su vrtići mjesta gdje se treba formirati ispravan i pozitivan stav prema nasljeđu jer je to pravi put u očuvanju kulturnog identiteta i nacionalne pripadnosti. To je pogotovo vrijedno danas, kad djeca i na selu i u gradu započinju baštiniti univerzalnu kulturu. Stoga će u budućnosti upravo nacionalna osviještenost djece i mladih uspjeti sačuvati sve posebnosti hrvatskog naroda.

U predškolskoj dobi započinjemo s učenjem brojalica, pomoću kojih se formira ritam. Druga faza je rad na igrama s pjevanjem, tek tada se prelazi na plesne strukture i to jednostavnije i modificirane.

4.1. Brojalice

Brojalica je kratka ritmička pjesmica koja se izgovara - ritmizira na jednom tonu. Djeca ih koriste u igri kako bi odlučili tko će loviti, žmiriti, baciti loptu, smisliti nešto, započeti igru. One su poticaj na igru, tj. sama igra. Brojalice su kratke, jasne, ritmične i melodične, što ih čini pogodnim i za najmanju djecu.

Prema Gospodnetić (2011), brojalica je vrsta ritmičkog govora, koju stvaraju uglavnom sama djeca i služi im za razbrojavanje. Ubrajamo je u vrstu glazbe jer ima svoj ritam, glazbeni oblik i sve ostale elemente osim melodije i harmonije. Specifičnost joj je posljednji slog koji djeci određuje tko će biti izabran pa djeca obično taj slog jače naglase. Brojalice se uglavnom obrađuju kombiniranjem metoda demonstracije i imitacije.

„Brojalice su najčistije poetsko i muzičko stvaralaštvo djeteta. Upravo zbog neskućene slobode djeteta, da se služi materijom iracionalnih riječi i slogova, brojalica je najelastičnije sredstvo za oblikovanje i realizaciju djetetove fantazije i htijenja. A to htijenje nije verbalne već čisto muzikalne naravi. Radi se o muzici metrike i muzici ritma. Smisao nije u prebrojavanju igrača, već u određivanju jednoga. To je neke vrste sudbinska objektivnost „pravde“ i ta uloga brojalice daje joj zasebni pečat“. (Ebašić 1958).

Pedagozi trebaju izvedbe brojalica prepustiti djeci i njihovu vlastitom osjećaju za vrijednost metra i ritma.

AN
(S

A-nju-li, ba-n
A-re, šta-re, koi
E-ke, be-ke, koi
A-la, ba-ja, koi
muč.

Anjuli,
Are, šta

Slika 1. Primjer dječje

brojalice

narodne

Izvor: Knežević, G., (2002), *Naše kolo veliko*, hrvatski dječji folklor

4.2. Igre s pjevanjem

Prema Knežević (2002), dječje igre s pjevanjem vrlo su zanimljiv, brojani i raznovrstan oblik dječjeg stvaralaštva, koje je zbog složenije izvorne strukture i sadržaja u odnosu na ostale igre bio češći u životu starijega dječjeg uzrasta. Pojedine igre, pretežno imitacijskog karaktera, omogućavale su i poticale kod manje djece određeno skupno ili pojedinačno stvaralaštvo koje se najčešće izražavalo pokretom. Jedna od temeljnih metoda rada u predškolskoj, posebice mlađoj školskoj dobi je metoda imitacija koja se svodi na oponašanje ljudi, životinja, pojava u prirodi pri postavljanju motoričkog zadatka.

Prema Gospodnetić (2011), pravila igara s pjevanjem mogu biti vrlo jednostavna, kao što je hodanje u kolu s ili bez određenog djeteta u sredini, ulaženje određene djece u kolo kad se u tekstu spomenu njihove uloge ili složena pravila, kada djeca trebaju nešto pogađati, stići na neko mjesto prije drugih itd. Tijekom izvođenja pokazuju veliku motiviranost za sudjelovanjem, istovremeno pjevaju i izvode pokrete, ponašaju se u skladu s pravilima, uz veliku dozu radosti i uživanja. Na takav način djeca razvijaju mnoge kinestetičke, glazbene, društvene i estetske vrijednosti.

Dječje igre s pjevanjem poseban su oblik dječjeg folklornog stvaralaštva. Ovakve igre zahtijevale su od djece paralelno glazbeno i pokretno izražavanje na određenome prostoru. Igre s pjevanjem predstavljale su igre u kojima je bilo potrebno poznavanje pjesme, vokalne interpretacije, plesne strukture i pravilno odigravanje (Dragić, 2006).

Izvela dječja grupa "Jagodi
Medunarodnoj smotri folklorne

Slika 2. Primjer dječje igre s pjevanjem

Izvor: Knežević, G. (2005), *Srebrna kola, zlaten kotač: hrvatski narodni plesovi za djecu i mladež i uvod u kinetografiju*. Ethno.

4.3. Dječje pjesme

Većina dječjih pjesama potpuno oslikava oblike dječjeg načina prihvaćanja zbilje, u kojoj često nema mjesta logici već improvizaciji i mašti. Dijete prilazi zbilji bez predrasuda i ograničenja, s nespontanom stvaralačkom energijom.

Dječje narodne pjesme su vrijedan i važan dio cjelokupne hrvatske tradicijske kulture. One u potpunosti oslikavaju oblike i načine dječjeg prihvaćanja zbilje uslijed čega su protkana vedrom i živahnim atmosferom te su stoga vrlo interesantne današnjoj generaciji djece i korisne u pedagoškom procesu. U dječjim tradicijskim pjesmama sačuvana su krajevna narječja, stari običaji i obredi te stvaralaštvo djece i odraslih u određenom prostoru i vremenu. Zasižno će se korištenjem tradicijskih napjeva obogatiti i oplemeniti glazbeno pedagoški rad s djecom, potaknuti individualno i grupno vokalno izražavanje, ugodno i nadahnuto provesti vrijeme te stvoriti kod današnjeg djeteta osjećaj poštovanja prema vlastitom tradicijskom naslijeđu. (preuzeto s <https://ethno.hr/proizvod/cd-nase-kolo-veliko/>)

„Autentični dječji napjevi po svojoj su izvornoj strukturi primjereni dječjem uzrastu, a iskustvene spoznaje dokazuju nam kako, bez obzira na vrijeme i prostor, dječja pjesma nikada ne gubi svoju privlačnost i ljepotu. Ona čak u djece potiče osjećaje, zaokuplja pažnju i angažira cijelo biće; potiče na pokret i individualnost te razvija osjećaj za govor, sluh, ritam i kulturu uopće. Stara narodna poslovice „Tko pjeva, zlo ne misli“ govori u prilog tome“. (Knežević 2002).

Zabilježeni dječji napjevi pokazuju da je dijete pjevalo o ljudima, domaćim i šumskim životinjama, pticama, cvijeću, o predmetima iz svoje okoline te o određenim pojavama, a analizom tekstova vidljivo je da iz njih zrači dječja naivnost i spontanost. Stoga je dječja narodna pjesma redovito protkana vedrom i živahnim atmosferom te jednostavnim ritmičko - melodijskim vrijednostima.

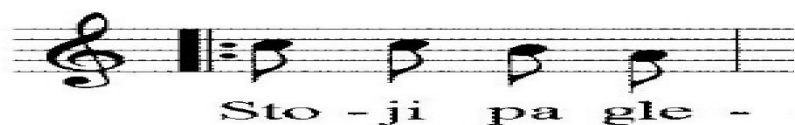
Evo jednog primjera dječje narodne pjesme:

KLINČEC STOJI POD OBLOKOM

(Vratišinec, Međimurje)

Notni zapis: Dražen Varga
Plesni zapis: Goran Knežević

♩ = 120

Klinčec stoji pod oblokom
Stoji pa gleda, milu rožicu
Stoji pa gleda, milu rožicu

S jednim okom namiguje,
Stani gori se, mila rožica
Stani gori se, mila rožica

Ja bi tebi otpirala, ja bi tek
Samo da se nej oca matera
Samo da se nej oca matera

Kaj su tebi otec mati, kaj s
Evo sam ti ja mila rožica l
Evo sam ti ja mila rožica l

Slika 3. Primjer dječje narodne pjesme

Izvor: Knežević, G. (2005), *Srebrna kola, zlaten kotač: hrvatski narodni plesovi za djecu i mladež i uvod u kinetografiju*. Ethno.

4.4. Narodni običaji

„Duhovno i materijalno bogatstvo naših narodnih običaja oduvijek je bilo neprekinuto nadahnuće „narodnom stvaratelju“, koji je vođen idejom vremena svaki put iznova znao produbiti i oplemeniti njihove prvotne i bitne značajke. Djeca su u tom prostornom i vremenskom razvitku izvedbe svjetovnih obreda, u sklopu pojedinih narodnih blagdana ,odigrala vrlo važnu ulogu jer je velik dio obreda, napušten od odraslih, nastavio trajanje u dječjoj igri i dječjem životu. To nije slučajno, jer djeca su s posebnim ushićenjem i radošću spoticali njihovu maštu i stvaralaštvo na izvorne i vrijedne tvorevine, koje su, brušene vremenom, postale nedjeljiv dio predajne kulture.“ (Knežević 2001).

Sklonost Hrvata prema vjerskim vrednotama i njegovanje vlastitog identiteta očuvala nam je vrlo lijepe običaje koji su se bitno razlikovali po pojedinim područjima. Stoga se kod djece događalo da na određenom području prihvate neki običaj, a na drugom području ne. Stoga se u vrtićima u pravilu slave narodni običaji koji su vezani uz određene datume ili blagdane te se ponavljaju redovito, iz godine u godinu, i duboko su uvriježeni u narodnoj tradiciji, ali i prihvaćeni u svijesti ljudi.

Obredna kola i plesovi spadaju u najstarije plesno naslijeđe i nerijetko datiraju iz pretkršćanskih vremena, kada su se ljudi kroz ples poistovjećivali ili povezivali s nadnaravnim pojavama i božanstvima. Uz pokrete, ljudi bi izgovarali magične riječi te pjevali arhaične napjeve.² U tim plesovima sadržana je ogromna iskonska, duhovna i emocionalna snaga jer su u to doba čovjek i priroda bili čvrsto povezani. Oni su se uslijed toga izvodili na posebnim mjestima (raskrižja, rijeke, potoci, proplanci i sl.) i posebnim prilikama (Božić, Jurjevo, Križevo, Ivanje, Duhovi i dr.). Plesovi s radnim i borbenim motivima također su značajni dio plesne tradicije, a temperamentni pokladni plesovi ubrajaju se u najstarije plesne tvorbe na našim prostorima. (Knežević, 2005).

---

² Arhaični napjevi – drevni, prastari, starinski napjevi

4.5. Narodni ples

Ples je jedna od najprimjerenijih aktivnosti za rad s djecom predškolske dobi. Ima znatan pozitivan utjecaj na razvoj brojnih sposobnosti kod djece: osjećaj za ritam, osjećaj za pokret, ljepotu izvođenja pokreta, njihovu sposobnost vizualizacije vlastitog položaja u skupini itd. Ali, prije svega, plesom razvijamo bazične motoričke sposobnosti kao što su: fleksibilnost, snaga, ravnoteža, brzina i koordinacija. (Horvatin-Fučkar i sur., 2004). Preduvjet da bi plesni sadržaj ostvario ove zadaće jest poštivanje metodičkih načela, prilagodba plesne građe prosječnim dobnim, psihofizičkim značajkama skupine te poticanje individualizacije. (Mikulić i sur., 2004).

Značajka rada odgojitelja je integrirati odgojno - obrazovna područja, stoga se kroz očuvanje tradicijske kulture u vrtiću ističe mogućnost integracije tjelesnog i zdravstvenog područja s ostalim odgojno - obrazovnim područjima. Primjena narodnih plesova s djecom predstavlja sama po sebi integriranu interdisciplinarnu djelatnost: odgoj u duhu običajnosti i osobitostima određenog kraja, kroz igru i pjesmu.

„Narodni plesovi kao proizvod narodnog duha i predaje imaju duboki korijen u njegovoj prošlosti. Ples je pratio čovjeka u svim njegovim događajima, u patnjama i radostima. Time je dobio narodno obilježje i postao snažan faktor u stjecanju patriotske svijesti, odnosno odgoj za tradiciju. U njemu je sadržana prošlost, sadašnjost i budućnost. Učenje o vlastitoj kulturi i njezino poštivanje razvija i osjećaje o tuđim kulturama pa i osjećaje tolerancije prema drugim kulturama.“ (Srhoj i Miletić, 2000).

S obzirom na strukturu narodnog plesa on se nameće kao sadržaj, koji u sinergiji s ostalim sadržajima predviđenim integriranim kurikulumom, može pridonijeti ostvarenju ciljeva i zadaća i tjelesnog i zdravstvenog odgojno - obrazovnog područja u širem, odnosno kineziološke kulture u užem smislu riječi. Primjena narodnih plesova s djecom i mladima predstavlja interdisciplinarnu i višeslojnu djelatnost u kojoj se prožimaju etnološke (ples, glazba, pjesma, narodna nošnja), društvene, pedagoške i scenske spoznaje. Postoje različite razine i ciljevi uvježbavanja narodnih plesova. Narodni plesovi mogu se uvježbavati radi rekreacije i zabave, učenja u pedagoškim ustanovama i scenskog izvođenja. Svaki od navedenih ciljeva zahtijeva specifičan pristup i vođenje. Svakom plesnom pedagogu predlaže se da u radu s djecom i mladima koristi primijenjena pedagoška načela kao što su: priprema djece za svladavanje određenog tipa plesova, prilagodba plesne građe prosječnim psihofizičkim sposobnostima skupine, postupno uvježbavanje plesnih elemenata, estetsko

oblikovanje pokreta tijela, izbjegavanje drila i uniformiranja – ujednačavanje plesnih koraka i pokreta pretjeranim ponavljanjem, minimalizirati imitacije, a poticati individualnu plesnu kreaciju. Dok plesne vježbe služe za isticanje ljepote pokreta koji su sami sebi svrha, u narodnom plesu pokret je posljedica duhovnog i emotivnog doživljaja pojedinca. (Knežević, 2005).

Tradicijski ples važan je za djecu zato što ih odgaja u duhu, osobitosti i običajnosti određenog kraja kroz igru i pjesmu. Takva vrsta plesova uvodi dijete na najbolji mogući način u tradicijsku plesnu kulturu i osigurava kontinuitet narodne i civilizacijske tradicije. (Mikulić i sur., 2007).

Prema (Knežević, 2005), narodni ples potiče, upotpunjuje i oplemenjuje dječje stvaralačke potencijale i razvija kod djece tolerantnost, međusobno poštovanje i susretljivost, što su vrijedne vrline u današnjoj otuđenosti djece. Upravo zato je vrtić mjesto gdje se formira ispravan i pozitivan stav prema nasljeđu jer je to pravi put u očuvanju kulturnog identiteta i nacionalne pripadnosti.

4.5.1. Izbor primjerenih narodnih plesova

Izabrati primjerene plesove prema prosječnim plesnim mogućnostima određene grupe djece jedno je od temeljnih načela plesne prakse i o tome najviše ovisi hoće li djeca uspjeti savladati plesnu građu i zadržati se u svijetu folkloru. Primjenom adekvatnih vježbi vrlo lako možemo procijeniti fizičku pripremljenost i plesne mogućnosti grupe i sukladno tome izabrati plesnu građu koju će sva djeca, bez obzira na potencijale, svladati u razumnom periodu. Takva praksa traži od nas dobro poznavanje strukture i stila narodnog plesa jer ponekad naoko lagani plesni koraci postaju teško savladivi i obratno. (Knežević 2005).

Djecu rođenu izvan urbanih sredina, koja proživljavaju djetinjstvo u svom okruženju, najispravnije je uvesti u plesnu kulturu preko zavičajnih narodnih plesova jer će se time spontano razvijati i njegovati njihov urođeni plesni stil i stvoriti istiniti interpretatori vlastite plesne tradicije.

4.5.2. Tjelesna priprema

Narodni plesovi iz različitih plesnih područja na različite načine opterećuju muskulaturu, posebice nogu, što od nas zahtjeva da u početnoj fazi rada različitim vježbama stvorimo potrebnu razinu tjelesne pripremljenosti djece (kondicija, gipkost, snaga). Uslijed civilizacijskih posebnosti koje mijenjaju način života djece, njihovi mišići nisu izdržljivi i snažni kao u njihovih vršnjaka iz prethodnih generacija. Samim time postoje već u početku objektivna ograničenja glede fizičke mogućnosti za savladavanje određenih plesova. Ono što je nekad bilo spontano i primjereno danas postaje teško bez adekvatne tjelesne pripreme. Deset do petnaest minuta zagrijavanja prije svakog pokusa bit će sasvim dostatno da se djeca s vremenom osnaže i pripreme. (Knežević, 2005).

Postupnost je temeljno načelo rada. Nakon zagrijavanja poželjno je postupno povećavati intenzitet rada koji doseže najveću vrijednost u sredini tjelesne aktivnosti i zatim ga isto tako postupno smanjivati kako bi djeca relaksirano i opušteno dočekala kraj aktivnosti.

4.5.3. Koordinacija pokreta

Koordinacija je sposobnost realizacije složenih motoričkih struktura u prostoru i vremenu. Predstavlja zajedničko djelovanje živčanog sustava i skeletnih mišića tijekom procesa kretanja. Mjerni su instrumenti za procjenu koordinacije okret s palicom, okretnost u zraku, kolutanje tijela u obliku jaja, poligon unazad i sl. (Kosinac, 2011).

“Osvijestiti tijelo, a zatim uskladiti pokrete tijela u prostoru i vremenu vrlo je važna komponenta u pedagoškom procesu odgajanja djece u duhu folkloru. Pokreti prstiju, dlanova, podlaktica, nadlaktica, ramena gornjeg i donjeg dijela tijela, kukova, natkoljenica, potkoljenica i stopala, aktivno sudjelovanje u svakom gibanju bez obzira na to hodamo ili izvodimo najsloženije plesne pokrete. Stoga nastojimo aktivirati sve tjelesne potencijale kako bi ih s vremenom mogli kontrolirati, a time i estetski odnjegovati”. (Knežević 2005).

Treba se uzeti u obzir činjenica da današnja djeca nisu imala priliku proživjeti „dvorišno djetinjstvo“ i kroz igru razviti potrebnu motoriku i koordinaciju. Stoga valja početi od početka i zadanim vježbama osvjestiti tijelo te koordinirati pokrete tijela, ruku i nogu. Najprije trebamo uskladiti obično hodanje s prirodnim pokretima ruku (npr. lijeva noga naprijed, desna ruka naprijed) te postupno usaglašavati sve složenije pokrete.

Prema Knežević (2005), evo nekoliko vježbi koje su nastale iz fragmenata narodnih plesova s time da njihovo izvođenje treba biti u zadanom ritmu:

1. vježba

Koračamo prema naprijed. Lijevom nogom korak naprijed i istovremeno desnom rukom pokret naprijed. Isto učinimo i s desnom nogom i desnom rukom.

2. vježba

Koračamo prema naprijed. Iskušajmo i „neprirodno“, lijevom nogom korak naprijed, lijevom rukom pokret naprijed. Isto učinimo s desnom nogom i desnom rukom.

3. vježba

Težište tijela je na lijevoj nozi, a desna noga je podignuta od poda. Lijeva ruka ispružena je bočno u visini ramena. Lijevu ruku savinemo u laktu i primaknemo ramenu, a desnu nogu istovremeno odmaknemo bočno u desnu stranu. Lijevu ruku odmaknemo i ispružimo bočno u visini ramena, a desnu nogu primaknemo lijevoj nozi.

4. vježba

Koračamo četiri koraka naprijed i četiri koraka natrag. Kad stanemo na lijevu nogu, lijevi bok pomaknemo u lijevu stranu, a desno rame u desnu stranu i obrnuto.

5. vježba

Korak lijevom nogom polulijevo naprijed, a zatim korak nogom iza lijeve noge. Korak lijevom nogom bočno polulijevo natrag, korak desnom nogom ispred lijeve noge. Naizmjenice križamo korake lijeve, odnosno desne noge.

6. vježba

Pljesnemo objema rukama ispred grudi, po natkoljenicama, prekrižimo ruke ispred grudi i dotaknemo dlanovima ramena, a potom pljesnemo ispred grudi.

4.5.4. Razvijanje osjećaja za ritam

„Izvođenje pokreta tijela u skladu s ritmičkim obrascem temelj je svakog plesa. Djeca se u početku teško „povijaju“ pred zadanim ritmičkim zahtjevima. Osjećaj za ritam možemo razvijati sviranjem na dječjim tradicijskim instrumentima i izvođenjem pokreta u određenim ritmičkim obrascima“. (Knežević 2005).

Na dječjim tradicijskim instrumentima (lončani bas, svirale od kukuruzovine, zvona, rog, stabljika maslačka), a u današnje vrijeme i na Orffovom instrumentariju³, koji čine jednostavni dječji instrumenti (zvečka, drvena kutija, štapići, činele, triangel, praporci, mali bubanj), moguće je svladati jednostavnije ritmičke obrasce i melodije. Oni se razlikuju po boji, visini i intenzitetu tona te su zbog toga primjereni i zanimljivi djeci. Instrumenti potječu iz prirodnog okružja i vrlo ih lako mogu izraditi i djeca. U sklopu ozbiljnijeg rada moguće je s većim brojem takvih instrumenata storiti pravi mali orkestar. Osim na dječjim instrumentima, zvukove i ritmove djeca mogu proizvoditi i vlastitim tijelom. Udarcima nogu o pod, pljeskanjem rukama po različitim dijelovima tijela i pucketanjem prstima mogu se postići različiti ritmički obrasci i zvukovi. Djecu se može naučiti kako vlastitim tijelom proizvoditi što više različitih zvukova. Može se početi od hodanja i pljeskanja s objema rukama u jednostavnim ritmovima. Jedan od primjerenih načina je izvođenje koraka i pokreta u dužini trajanja polovinske, četvrtinske i osminske vrijednosti. Za lakše snalaženje u različitim ritmovima može se istovremeno organizirati više grupa djece i svakoj dati zadatak da izvode određeni ritmički obrazac pljeskom rukama ili udarcima nogama o pod. Dok izvode svoj zadatak i slušaju ostalu djecu koja proizvode različite ritmove, učvrstit će se osjećaj za ritam. Nakon toga može se angažirati i ostale dijelove tijela u tim vježbama. Koračanje plesača po zamišljenoj kružnici i pjevanje pjesama u različitim ritmičkim obrascima predstavlja također korisnu vježbu osvježavanja osjećaja za mjeru i tempo.

Findak (1996) izdvaja vježbe za razvijanje ritma s time da njihovi sadržaji i načini izvođenja trebaju biti primjereni djeci predškolske dobi:

1. „Slušanje i reprodukcija zadanog ritma“ – Djeca se nalaze u slobodnoj formaciji. Nakon slušanja zadani ritam najprije izvedu štapićima, a zatim kombiniraju štapiće i stupanje u mjestu.

---

³ Orffov instrumentarij – skup jednostavnih dječjih instrumenata

2. „Ostvarivanje zadanog ritma pljeskom“ – Odgajatelj daje ritam udaranjem o tamburin, a djeca stoje u polukrugu i slušaju. Kada odgajatelj dva-tri puta ponovi zadani ritam, djeca ga trebaju reproducirati pljeskom ruku. Taj zadatak djeca mogu izvoditi pojedinačno, u skupinama ili svi zajedno.

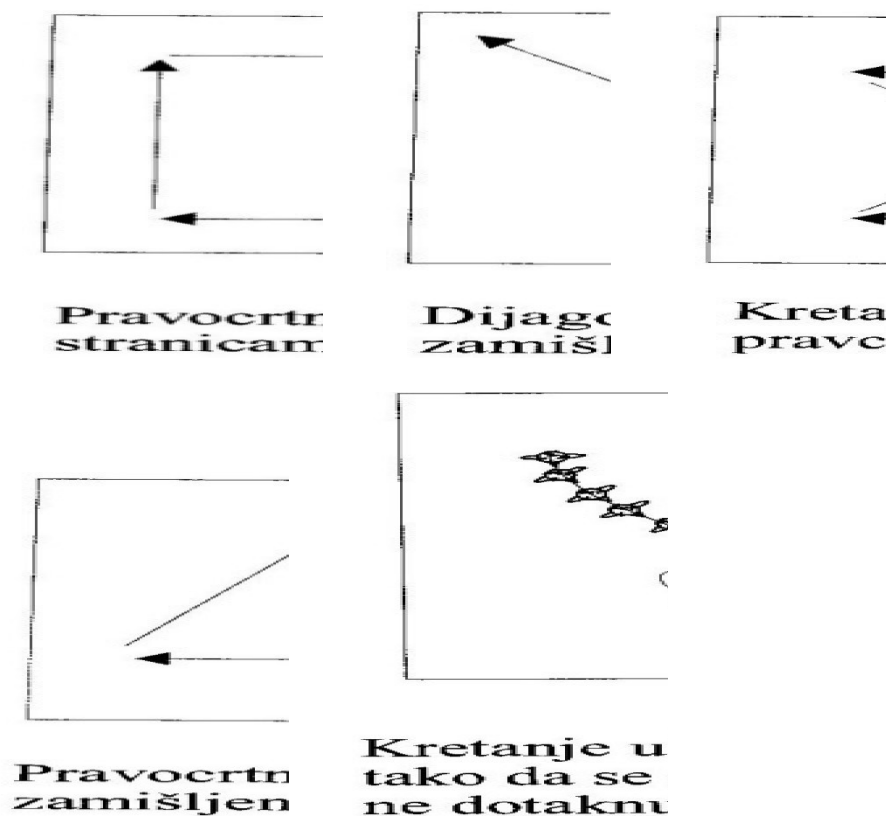
3. „U mjestu i u pokretu“ – Djeca stoje u parovima. Uz prikladnu glazbu ili odgajateljev ritam udaraljka djeca se kreću u zadanom ritmu, i to tako da na lakši tempo hodaju, a na brži tempo trče.

4. „Pljeskanje u paru“ – Djeca su u slobodnoj formaciji. Na početak glazbe ili odgajateljeva ritma udaranjem u bubanj djeca hodaju, trče ili izvode poskoke. Kada glazba stane ili kada odgajatelj prestane udarati bubanj brzo se prime u parove. Kada glazba ponovno krene ili odgajatelj počne lupati u bubanj, djeca na zadani ritam plješću u paru, dakle jedan drugoga „udaraju“ po dlanovima. Zadatak se ponavlja tako da odgajatelj svaki puta zadaje novi ritam (Findak, 1996).

5. „Kombinirano kretanje“ – Djeca su u slobodnoj formaciji i trče po prostoru za vježbanje. Na odgajateljev znak koji daje ritam udaranjem o bubanj djeca prelaze u hodanje tako da izvode kombinirano 4 koraka naprijed, 4 koraka na mjestu.

4.5.5. Snalaženje u prostoru

Ples se odvija u prostoru. Narodni plesovi odvijaju se u različitim prostornim formacijama - rasporedu, s figurama i plesnim crtama koje se na prvi pogled čine jednostavnima. „Uvjero sam se da uspješno grupno plesanje u prostoru ipak traži savršenu usklađenost svih izvođača, što se može postići jedino dugotrajnim i metodički razrađenim postupcima. Stoga predlažem individualno i grupno vježbanje kružnog, zmijolikog, lančanog i pravocrnog kretanja izvođača po zamišljenim stranicama geometrijskih likova i plesnih crta. U vlastitom radu sam stvorio čitav niz vježbi temeljenih na plesnim motivima koje ukratko iznosim. Predlažem voditeljima njihovo izvođenje u hodajućim, poskočnim i trčecim koracima, uz pratnju poticajne i temperamentne folklorne glazbe“. (Knežević, 2005)

Slika 4. Primjeri dječjeg kretanja u prostoru

Izvor: Knežević, G. (2005), *Srebrna kola, zlaten kotač*: hrvatski narodni plesovi za djecu i mladež i uvod u kinetografiju. Ethno.

Gore su prikazani neki primjeri dječjeg kretanja u prostoru koji odgojitelju pomažu pri vježbanju s djecom. Npr, mogu se zamisliti stranice kvadrata u prostoru i uputiti djecu da se pravocrtno kreću po tim zamišljenim stranicama kako bi doživjeli kretanje po pravilnoj putanji. Također se mogu pravocrtno kretati po zamišljenim stranicama trokuta kako bi osjetili i taj oblik. Zatim im se može pokazati kako se dijagonalno kretati po pravcu kako bi što bolje održavali linije tijekom plesova. Može se s djecom kretati i po pravcima u različitim smjerovima, ali to sve moraju biti ravni pravci po kojima će se djeca pravocrtno kretati, kako bi se znali pravocrtno kretati i u plesu. Također se moraju naučiti i kretati u kolonama po prostoru tako da se međusobno ne dotaknu kako bi to mogli primjeniti i u plesu. Većina dječjih plesova pleše se u kolu, stoga je jako važno naučiti djecu kretati se po zamišljenoj kružnici, kako bi osjetili taj oblik i na taj se način kretali tijekom plesa tj. kola.

4.5.6. Ples i kineziološka kultura

Zadovoljavanje potrebe za igrom, stvaranje uvjeta za pravilan rast i razvoj, radosno djetinjstvo, omogućavanje suradnje s drugom djecom, stvaranje uvjeta za osjećaj slobode i zadovoljstva, usvajanje zdravog načina života i navika nužnih za očuvanje vlastitog zdravlja, zadaće su tjelesne i zdravstvene kulture u predškolskoj dobi. U kontekstu ove teme ističu se posebne zadaće kao što je utjecaj na morfološki status njegovanjem mišićnih reakcija koje su potrebne za očuvanje stava i ravnoteže, funkcionalna prilagodba krvožilnog i dišnog sustava. Važnost se pridaje razvoju taktilne i mišićno zglobne osjetljivosti, utjecaju na živčani sustav, zadovoljavanju potrebe za igrom kojom se stvara osnovna pretpostavka za razvoj stvaralačkih sposobnosti i socijalizacije (Findak, 1995).

Prema (Cetinić, Vidaković Samaržija, 2014) osnovu plesnih struktura čine prirodni oblici kretanja:

- hodanja, trčanja, poskoci i skokovi,
- jednostavna gibanja u svim dijelovima tijela (zamasi, mahanja),
- vježbe ravnoteže, napetosti i opuštanja,
- pokreti u slobodnom imitiranju – improviziranju pojava i događaja iz dječje okoline

„Vježbanjem plesnih struktura uz glazbu razvija se u djece stvaralaštvo, ritmičnost, dinamičnost, harmoničnost, ljepota i izražajnost pokreta kao i pravilno i lijepo držanje tijela.“ (Cetinić, Vidaković Samaržija, 2014).

5. Dječje narodne nošnje

„Narodne nošnje su vrijedan folklorni sadržaj.“ (Plantak, 2007). Iskazuju pripadnost nekom geografskom području (Međimurje, Zagorje, Podravina i dr.), ali i pripadnost nekom određenom selu. Nošnje se neznatno razlikuju od sela do sela. To mogu biti razni detalji, od boje do ukrasa. Te razlike doprinose bogatstvu narodnih nošnji koje možemo pronaći na području Lijepe naše. (Plantak, 2007).

Kvaliteta kostimografije i originalnost narodnih nošnji ima znatan utjecaj na ukupan dojam o vrijednosti određene izvedbe. Međutim, scensko prikazivanje bogatstva naših narodnih nošnji u funkciji narodnog plesa predstavlja veliki problem zbog teškoća oko nabave originala ili njihove što vjernije stilizacije, Pokušalo se na više načina doskočiti tom problemu, ali još uvijek nema općeprihvatljivog rješenja.

Tome su izložene i dječje grupe jer se prilikom njihovog odijevanja i opremanja u pravilu koriste nošnje odraslih. Takva praksa do sada se pokazivala neadekvatnom, jer osim što se do nošnji teško dolazi, one su redovito prevelike, pa djeca teško izvode plesne pokrete. “Jedno od mogućih rješenja vidim u upotrebi originalnih dječjih nošnji, koje svojom autentičnom jednostavnošću, raznolikošću po uzrastima i prigodama, omogućuju lakšu izradu i kvalitetniju scensku primjenu“. (G.Knežević 2002).

U mnogim vrtićima postoje radionice u kojima se izrađuju dječje narodne nošnje. U igraonicama djeca zajedno s odgojiteljima izrađuju što vjernije kopije tradicionalnih nošnji od različitih materijala. U velikoj mjeri pomažu i roditelji, najčešće financijskim doprinosom, ali također pomažu i u izradi nošnji kod kuće te tako potiču izvrsnu suradnju s odgojiteljima, a također i sa svojom djecom.

U prošlosti, djeca su bez obzira na spol, sve do sedme godine, negdje i duže, zavisno o imovinskom stanju roditelja, nosila košuljice. Muška košuljica bila je bez ikakvih ukrasa, ponekad je na sebi imala čipku našivenu na donji rub, dok je ženska košuljica, osim čipke, bila izvezena na prsima i rukavima, što je ovisilo o kraju. Tako odjevena, djeca su provodila svoje vrijeme većinom bosa do polaska u školu, a ponekad i kasnije. Tada su dobivala novu odjeću i to za svakodnevne prilike, koja je po svojim obilježjima predstavljala vrlo skromno izdanje nošnje toga kraja (zbog potrebe čestog pranja) i svečanu odjeću, koja je u ponekim krajevima bila identična nošnji odraslih, a negdje je zadržala jednostavniji oblik, ukrašena motivima primjerenima djeci (jagode, višnje, trešnje, cvijeće). (Žibek, 2016).

Oglavlju djevojčica bake i majke pridavale su veliku pažnju. Nije se moglo dogoditi ni dozvoliti djevojčici da izađe neuredno obučena i nepočešljana. Način češljanja i tip frizure razlikovao se na pojedinim lokalitetima, ali svakodnevna frizura je bila više manje slična. Djevojčice su nosile jednu ili dvije pletenice spuštene niz leđa ili podignute u punđu, a kosa iznad čela bila im je podjeljena na sredinu ili začešljana unatrag. (Knežević, 1998).

Danas se u dječjim vrtićima upotrebljavaju narodne nošnje za svečane prilike i blagdane. Iako postoji veliki problem oko nabave originalnih nošnji, nastoji se što vjernije prikazati odjeća i frizura iz starih vremena.

Slika 5: Narodna nošnja Posavine

Izvor: <https://siscia.hr/kulturno-umjetnicka-drustva-s-podrucja-grad-a-siska-kud-donja-posavina-gusce/>

Slika 6: Dječaci i djevojčice u nošnjama Slavonije (šivano prema uzoru na starinske košuljice opisane u tekstu)

Izvor: Slika autorice

Slika 7: Pletenice - preuzeto iz (Žibek, 2016)

Slika 8: Nošnja iz Kutine, Zagorje

Izvor: <http://ziviselo.com/page/2/>

6. Važnost provođenja tradicijske glazbe u dječjem vrtiću i uloga odgojitelja

U današnjem pomodnom svijetu, djeci su svakodnevno nametnuti novi trendovi i stilovi glazbe. Zbog toga folklor gubi na svojoj vrijednosti i nestaje pod utjecajem manje vrijedne „umjetne muzike“. Na glazbeni ukus djece u velikoj mjeri utječu roditelji, odgojitelji, vršnjaci i masovni mediji. Prema (Dobrota i Ćurković, 2006) smatra se da je kritični period za glazbeni razvoj od treće do šeste godine, stoga je moguće planirati glazbene aktivnosti koje bi potakle glazbeno-estetski razvoj. Dječji stavovi se počinju formirati u ranom djetinjstvu u kojem se stječu prva glazbena iskustva. Djeca su otvorena prema novim spoznajama, a tako i prema nepoznatoj glazbi.

Ljubav roditelja i odgojitelja prema glazbi uvelike utječe na formiranje dječjeg mišljenja o glazbi uopće, pa tako i o onoj glazbi koja dopire iz medija. U dječjem vrtiću, kao i kod kuće, potrebno je stvoriti toplu, poticajnu atmosferu koja će utjecati na dječje uživanje pri slušanju i interpretaciji glazbe, kao i na prihvaćanje estetski vrijedne glazbe“. (Rojko 2004).

Za provođenje programa folkloru u vrtiću, potreban je odgojitelj koji ima stručne kvalifikacije: odgojitelj predškolske djece, s odličnim poznavanjem folklornog stvaralaštva i dodatnom edukacijom na području dječjeg folkloru ili folkloru općenito. Za uspješan rad svake folklorne skupine najveća je odgovornost upravo na odgojitelju, koji mora biti sposoban izvršiti tu svoju obvezu. Za to mu trebaju određene predispozicije. Najvažnija od svih je da on to želi raditi. Također, dužan je obaviještavati roditelja o ponašanju i uspješnosti djeteta u programu putem individualnih razgovora, zajedničkih dogovora i razgovora te javnih nastupa.

Jedan od glavnih preduvjeta za uspješan rad s djecom određena uzrasta temelji se na primjerenom i autentičnom izboru građe, što će kod djece probuditi pozornost, pažnju, spontanost i imaginaciju, a voditeljima omogućiti uspješnost i stvarati zadovoljstvo u radu. Stoga su za djecu, ovisno o uzrastu i sposobnostima, najpogodnije one pjesmice i igre te dijelovi iz pojedinih običaja, koji će svojim izvornim sadržajem (pjesme, likovi, pokret, rekviziti) zaokupiti dječju pažnju i poticati njihovu stvaralačku individualnost. (Knežević, 2002).

Da bi djeci ponudili kvalitetnu i pedagoški definiranu plesno - glazbenu djelatnost, trebaju biti ispunjeni sljedeći kriteriji:

- Uskladiti i estetski oblikovati prirodne pokrete tijela
- Koordinirati ritmičke, vokalne i plesne potencijale
- Oplemeniti duhovnost i emocije
- Poticati kreativnost i izražajnost
- Stimulirati samopouzdanje i motivaciju
- Nadograditi tjelesnu pripremljenost
- Stvarati toleranciju i međusobno uvažavanje i komunikaciju kod djece
- Razvijati individualnost u sklopu grupnosti
- Senzibilirati osjećaj pripadnosti grupi
- Razvijati osjećaj poštovanja prema vlastitom tradicijskom nasljeđu

Poznati hrvatski koreograf i voditelj folklornih skupina Goran Knežević bavi se edukacijom voditelja dječjih folklornih grupa. Naime, on organizira seminar “Dječje folklorno stvaralaštvo i njegova primjena u radu s djecom.” Seminar se održava u Zagrebu i prvi je seminar o dječjem folkloru u Hrvatskoj. Sastoji se od 3 ciklusa s različitim tematskim cjelinama: “Narodni plesovi primjereni dječjem uzrastu”, “Dječje igre s pjevanjem i božićni prikazi” i “Dječje igre s pjevanjem u proljetno-ljetnim običajima”.

Polaznici na seminaru dobivaju notne zapise svih programom predviđenih dječjih igara, plesova i pjesama te stječu pravo korištenja naučenih folklornih koreografija u svojim radnim sredinama. Nakon odslušanih tri seminara polaznici dobivaju završnu potvrdu. (preuzeto s <https://ethno.hr/seminari/>)

7. Dječje folklorne manifestacije u Hrvatskoj

Osviještenost vlastite kulturne baštine pretpostavka je pravilnog odnosa prema baštini kao takvoj, prema sebi i ljudima s kojima to naslijeđe dijelimo. Nažalost, ta razina osviještenosti je zabrinjavajuće niska. Stoga, ukoliko nismo osvijestili djecu kao nasljednike vlastite kulturne baštine, jesmo li kompetentni za kulturnu afirmaciju i međukulturalnu komunikaciju na globalnoj razini?

Posebice je važno i treba naglasiti „okretanje” prema svojem okruženju (zavičaju), njegovoj kulturi, baštini, tradiciji da bi djeca upoznala i zavoljela sredinu u kojoj žive, a potom i domovinu. Jedan od osnovnih društvenih, a time i pedagoških ciljeva je upravo poticanje i njegovanje ljubavi prema kraju i mjestu, njegovoj prošlosti, kako bismo sigurnije gradili budućnost, razvijali nacionalni i kulturni identitet. (<http://etno-centar-osijek.hr/projekt/zavicajnost/>)

U sljedećem poglavlju biti će riječ o projektima koji se provode u nekim vrtićima u Hrvatskoj, kao primjer da tradicijska glazba ipak nije pala u zaborav, bez obzira na pomodne trendove kojima su djeca svakodnevno izložena.

7.1. “Oklen si dite?”

Potaknuti velikim zanimanjem djece i roditelja za tradiciju i narodno stvaralaštvo tj. folklor u gradu Solinu, u dječjem vrtiću “Škrinjica”, u sklopu organizacije DV “Cvrčak”, izrađen je kraći odgojno-obrazovni program za djecu predškolske dobi - folklorna igraonica “Cinguli-ranguli. Rad u folklornoj igraonici provodi se sa djecom predškolske dobi, od 3 - 6 godina, čiji su roditelji, kao i sama djeca, pokazali interes i želju za tim oblikom rada.

Osnovno obilježje ovog programa je načelo cjelovitosti razvoja djeteta - humanistički razvojni pristup. Vodit će se stalna briga o tome da je dijete u središtu, a ne sadržaj, tj. potrebno je polaziti od interesa, potreba i mogućnosti djeteta (prema A. Osredečki, 1997).

Naglasak je na usvajanju sadržaja kroz projekt, ples i pjesmu. Metode usvajanja sadržaja ovoga programa su: imitativna igra, isprobavanje, istraživanje, učenje putem modela, igre uloga. Jedinice sadržaja ovog programa su neovisne jedna o drugoj. Sadržaj se usvaja postupno: novi sadržaji se usvajaju u kombinaciji s ponavljanjem već usvojenih sadržaja.

Jedinice sadržaja se usvajaju brzinom koja je prilagođena skupini djece, odnosno pojedinom djetetu. To može značiti i manje, odnosno više sadržajnih jedinica od navedenog što ovisi o interesu djece/djeteta. Dječje tradicionalno stvaralaštvo ima bitne elemente predajne kulture. Velikim dijelom, dio su predaje i motivi potekli iz stvaralaštva odraslih namjenjenih djeci npr. brzalice, igre i sl.

Cilj je razvijati kod djeteta pripadnost vlastitoj kulturi i tradiciji, njegovati interes za etnološko naslijeđe kraja u kojem živi, njegove sposobnosti i vrijednosti, razvijati i podržavati dječju radoznalost za narodno stvaralaštvo i običaje neposredne okoline. Također, poticati i podržavati različite oblike izražavanja i time doprinosti djetetovom cjelovitom razvoju. Istovremeno je cilj i obogatiti odgojno-obrazovni rad vrtića. (arhiva DV “Cvrčak”, Solin).

Nakon osnivanja folklorne igraonice, odgojiteljica Maja Matas dala je ideju za organizaciju dječje smotre folklornog stvaralaštva. Kako je i sama bila dugogodišnja folklorna plesačica i aktivno se bavila područjem kulturne baštine, smatrala je iznimno važnim tematiku dječjeg folklornog stvaralaštva uvrstiti u strukturu pedagoških aktivnosti koje se prakticiraju u radu s djecom.

Ideja je prihvaćena od odgojiteljica koje su imale afiniteta za ovu tematiku i uz njihovu pomoć krenulo se u organizaciju samog događanja. Tako se u gradu Solinu, u dječjim vrtićima “Cvrčak” već niz godina održava manifestacija “Oklen si dite?”. Manifestacija je nastala kako bi djeci prenijela dio našeg hrvatskog blaga i narodnih običaja. Program se ostvaruje kroz igru, pjesmu i pokret koji približavaju djeci folklorno stvaralaštvo njihovog zavičaja i drugih dijelova domovine. Smotra „Oklen si dite?” prvi put je organizirana u travnju 2008. godine u Domu kulture Zvonimir u Solinu. Od tada se održava svake godine, osim ove tekuće i prošle, 2020., zbog pandemije virusa Covid 19.

Manifestacija je dobila naziv po stihovima pjesme „S kolino na kolino“ odgojiteljice Zvezdane Čagalj. Svake godine manifestacija počinje recitacijom tih stihova:

S KOLINA NA KOLINO

*A, OKLEN SI DITE?
SA DIDOVA KOLINA,
IZ BABINE PRIČE,
MATERINA SNA –
OTALEN SE NIČE!*

*A, DI ĆEŠ SAD DITE?
MISLIMA U PRIJA,
DILIMA U SUTRA,
S TEPLINOM U DUŠI
ČEKAT NOVA JUTRA.*

*MA, OKLEN SI DITE?
IZ BABINI' BORA,
IZ ŽUJAVE RUKE,
MATERINI' ZORA
I ĆAĆINE MUKE!*

*A, ZA KOGA, DITE?
ZA BUDUĆNOST BIĆA
KOM' ĆU ŽIVOT DATI,
ZA NAJDRAŽE SVOJE
SVE ĆU SAČUVATI!*

Ciljevi i postignuća manifestacije:

Opći cilj manifestacije jest upoznavanjem i njegovanjem kulturne baštine i tradicionalnih običaja poticati razvoj i formirati bazični identitet djece predškolske dobi.

Specifični ciljevi :

- razvijati kod djeteta pripadnost vlastitoj kulturi i tradiciji
- njegovati interes za etnološko nasljeđe kraja u kojem žive
- promicati zdravlje i zdrave navike življenja
- razvijati i podržavati dječju radoznalost za narodno stvaralaštvo i običaje neposredne okoline
- poticati i podržavati različite oblike izražavanja i time utjecati na dobrobit za dijete
- senzibilizirati roditelje, odgojitelje i širu javnost na važnost razvoja i njegovanja kulturne baštine
- obogatiti i unaprijediti odgojno-obrazovni rad u dječjem vrtiću
- dati prilog društvenim događanjima i obogatiti kulturnu ponudu lokalne zajednice

Za ostvarenje ovih ciljeva i postignuća, stvarala se i obogaćivala razvojno-poticajna sredina. To se ostvarilo bogatim, raznovrsnim, primjerenim i djetetu primjenjivim sadržajima: tradicijskim igračkama, predmetima, igrama, narodnim nošnjama, ručnicima, vezovima, slikovnicama, knjigama, starim spisima, fotografijama, razglednicama i pričama. Takvo okruženje djetetu je omogućilo razvoj svih njegovih potencijala, davalo mu slobodu u odabiru izričaja i poticalo ga na kreativnost.

Manifestacija ima brojna postignuća kako za djecu, tako i za roditelje i odgojitelje:

Postignuća s obzirom na dijete:

- razvoj osjećaja za ljepotu materinskog jezika i „dijalekta“, počevši od roditelja, i njihovog utjecaja na djecu
- kreativni odnos prema učenju i spoznavanju: govorom, likovnošću, glazbom, scenskim izričajem...
- probuđena zainteresiranost za narodne pjesme, plesove, kola
- stvaralačke igre temeljene na tradicijskim igračkama
- radost i ponos zbog pripadanja zajednici
- ljubav i poštovanje prema svakom čovjeku, na poseban način prema precima
- probuđeni osjećaji prema kraju iz kojeg potječe djetetova obitelj
- općeljudske vrednote poticane u djeteta: poštenje, skromnost, plemenitost, blagost, suosjećanje, altruizam, suradnja...
- senzibiliziranost za ljepotu zajedničkog života u različitosti
- svijest o čuvanju povijesne baštine

Postignuća s obzirom na odgojitelja:

- veliko zalaganje odgojitelja za bogatu i razvojno poticajnu sredinu
- osvješćivanje potrebe održavanja tradicionalnih običaja
- zadovoljstvo odgojitelja zbog posebnosti u planiranju i realizaciji zadaće (tradicijske priče, bajke, reaticacije, brojalice, slikovnice, usmena predaja, običaji, narodna kola, plesovi, tradicijska glazbala)
- obogaćivanje neposrednog rada novim sadržajima kroz seminare i radionice
- jačanje povjerenja i kompetencija kroz iskustvo timskog rada

Postignuća s obzirom na roditelje:

- motiviranost roditelja u realizaciji ove zadaće (prikupljanje tradicijskih igračaka, starih predmeta, priča, pjesama, brojalica i sl. na zavičajnim jezicima, sudjelovanje u organizaciji i realizaciji manifestacije)
- prenošenje tradicijskih običaja djeci u nasljeđe kao budućim nosiocima kulture rodnoga kraja (preuzeto s <http://www.solin-live.com/index.php/prezentacija-publikacije-oklen-si-dite/>)

Slike 9, 10, 11: Djeca na manifestaciji “Oklen si dite?”

Izvor: arhiva DV “Cvrčak” Solin

7.2. „Naše kolo veliko“

Festivalčić „Naše kolo veliko“ je festival dječjeg narodnog stvaralaštva za dječje skupine vrtića, osnovnih škola i folklornih udruga. To je projekt koji je osmislio poznati dječji folklorni pedagog i koreograf Goran Knežević. Prvi festival organiziran je 2008. godine u trajanju od 15.05. – 16.05. 2008. Sudjelovalo je 20ak dječjih folklornih skupina iz KUD-ova, vrtića i osnovnih škola. Zadnji festival održan je u trajanju od 05.04. - 06.04. 2019. Svi festivali trajali dva dana, osim 2. i 3., koji su trajali po 4 dana. Ove godine, kao i prethodne, festival nije održan zbog pandemije virusa Covid – 19.

„Dječji folklor odnosno pristup dati djeci dječje po ne znam koji puta potvrdio je svoju ispravnost i primjenjivost jer omogućava da u svakom djetetu pronađemo i sačuvamo dijete, a skupinu djece pretvara u jedno veliko srce, natopljeno univerzalnim humanim vrednotama. Održavanje festivalčića dječjeg folklornog stvaralaštva „Naše kolo veliko“ shvaćam kao jedno opće društveno dobro prožeto čitavim nizom pedagoških, estetskih, društvenih i tradicijskih vrednota.” (Knežević, 2008)

Koliko je važno održavanje ovakvih manifestacija govori i činjenica koliki napredak je bio vidljiv između prvog održanog festivala i drugog koji je održan iduće godine. O tome govori osvrt organizatora projekta, gospodina Gorana Kneževića na 2. po redu održani festival:

“Na festivalu je sudjelovalo 9 dječjih vrtića, 9 osnovnih škola i 21 dječja folklorna skupina. Festival se održao u četiri dana, od 1.4.- 4.4. 2009., uz sudjelovanje oko 1200 izvođača iz Zagreba i Zagrebačke županije. Za razliku od prošle godine, kada je istini za volju bilo scenskih prikaza vrlo upitne etnološke i estetske kvalitete, ove godine se većina sudionika pridržavala postavljenih kriterija glede narodnih ruha, oglašja, dužine trajanja prikaza i glazbene pratnje. Bilo je slučajeva da su pojedine skupine imale djece starije od deset godina, ali tome ćemo se ozbiljnije posvetiti u organizaciji slijedećeg festivala. Vjerodostojnost kao ključna riječ u prezentaciji tradicijske građe našla je svoju egzistenciju u primjeni dječjeg folklor (brojalice, rugalice, uspavanke, dječje igre različitih sadržaja, dječji tradicijski instrumenti i nošnje, običaji i opt.) u radu i stvaranju s djecom. Estetika prirodnog, primjerenog i autentično dječjeg vokalno plesnog izražavanja počela je poprimati vrlo jasne obrise koje je usvojila većina voditelja i stvaratelja. Djeca iz dječjih vrtića ove godine su bila izvrsna a njihovi voditelji skoro su unisono prihvatili primjerene pedagoške i estetske kriterije. Većina ih je koristila dječje instrumente kao glazbenu pratnju, posvetili su se dječjoj

igri kao temelju za dječje izražavanje.“ (preuzeto s <https://ethno.hr/2-festivalcic-razmisljanje/>)

Iz ovog osvrta vidljivo je koliko je za odgojitelje, učitelje i voditelje dječjih folklornih skupina važno stjecanje iskustva sudjelovanjem na ovakvoj vrsti događanja. Razmjenjivanjem iskustava s drugim folklornim skupinama, konzultacijama sa stručnjacima, njihovim savjetima i konstruktivnim kritikama te učeći na svojim greškama, produbljuju svoje znanje i kompetencije na području dječjeg folklor. Voditeljski trud, rad, strpljivost i zalaganje ipak dolaze do izražaja jer vidimo napredak koji se događa iz godine u godinu.

Slike 12 i 13: Djeca na festivalu “Naše kolo veliko”

Izvor: <https://ethno.hr/12-festivalcic-foto/>

7.3. “Dječje vinkovačke jeseni”

U Vinkovcima, najvećem gradu jugoistočne Slavonije i Vukovarsko-srijemske županije, već više od tri i pol desetljeća, u mjesecu rujnu, održavaju se Vinkovačke jeseni. Vinkovačke jeseni najveća su i najpoznatija folklorna, kulturna, gospodarska i turistička manifestacija, ne samo Vinkovaca i okolice, već Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, pa čak kontinentalne Hrvatske u cjelini. Na jesenima sudjeluju folklorne skupine iz različitih dijelova Hrvatske, dijaspore i drugih zemalja Europe i Amerike. Prve Vinkovačke jeseni održane su u rujnu 1966. godine. U početku bila je to lokalna smotra izvornoga slavenskog folklora na kojoj su nastupale folklorne skupine iz okolice Vinkovaca, a potom i Slavonije i Baranje. Godine 1970. uz spomenute skupine, na Smotri sudjeluju i skupina Gradišćanskih Hrvata i Rusina i Ukrajinaca iz Petrovaca. Kasnije se na Smotri pojavljuju folklorne skupine iz raznih dijelova bivše Jugoslavije, Austrije, Mađarske, Poljske, Slovačke, Rumunjske, Francuske, Švedske i SAD. Od 1977. godine, Vinkovačke jeseni su smotra izvornog folklora naroda i narodnosti Hrvatske, a od 1990. godine smotra izvornoga hrvatskoga folklora na kojoj nastupaju i folklorne skupine iz dijaspore.

Iako djeca na Jesenima sudjeluju od samog početka, 1970. godine nastaju Male vinkovačke jeseni, koje 1971. godine prerastaju u Dječje jeseni. Športska natjecanja, crtanje na pločniku i panoima, nastupi dječjih zborova, folklornih i plesnih skupina, literata, recitatora i dječji korzo dio su sadržaja organiziranih na Dječjim jesenima. Tu sudjeluju mali folkloraši, koji u svojim kulturno-umjetničkim društvima, učeći od starijih, njeguju i čuvaju od zaborava bogatu baštinu svoga mjesta. Kako bi pokazali što su naučili i uvježbali tijekom godine i kako bi pokazali da su dostojni nasljednici starijih čuvara tradicijskog naslijeđa, mali folkloraši iz svih županija Hrvatske, ali i dijaspore, dolaze na Vinkovačke jeseni gdje su dva dana samo njima posvećena

Male vinkovačke jeseni, najveća je dječja međužupanijska manifestacija i po svemu je nalik onim „velikim“ Vinkovačkim jesenima jer i dječje folklorne skupine nastupaju na pozornici u Glavnom šatoru, a kao i stariji folkloraši, svi sudionici će odjeveni u svečane narodne nošnje svoga mjesta prodefilirati vinkovačkim ulicama – sve je kao i u „velikom“ mimohodu samo što su ovdje mali folkloraši, male narodne nošnje, mali konjanici i zaprežna kola, male mažoretkinje, male snaše koje pocikuju kao i one starije i mali Šokci s kicoški

nakrivljenom šokačkom kapom koji se ugledaju na svoga tatu i didu. (preuzeto sa <https://www.poslovniturizam.com>)

Dario Grčić, voditelj organizacije Dječjih vinkovačkih jeseni podsjeća kako je ova dječja manifestacija zadnjih 12-13 godina na puno višoj organizacijskoj i umjetničkoj razini, a kao osobitu vrijednost ističe kako su mali folkloraši jamstvo za budućnost Vinkovačkih jeseni, jer će većina njih nastaviti rad u starijim skupinama. Dječje vinkovačke jeseni zaslužne su što je diljem Hrvatske osnovano niz dječjih folklornih skupina, a iz ove su priredbe potekle i županijske smotre, krenula je državna i međudržavna smotra dječjih folklornih skupina. (preuzeto sa <https://www.vecernji.hr>)

Slika 14: Mimohod djece na “Dječjim vinkovačkim jesenima”

Izvor: <https://www.in-portal.hr/in-portal-news/kultura/16663/djecje-vinkovacke-jeseni-sudjelovalo-oko-3000-mladih-cuvara-hrvatske-folklorne-tradicije>

7.4. “Festival dječjeg folklora Kutina”

Među značajne dječje manifestacije svakako treba uvrstiti i “Festival dječjeg folklora Kutina”. Festival se održava u organizaciji kulturno umjetničkog društva “Ivančice”. Prvi festival održan je 2003 g. i održao se svake godine osim prethodne, 2020., i ove tekuće, zbog pandemije virusa Covid-19.

Festival je utemeljen s idejom okupljanja ponajboljih dječjih folklornih skupina iz svih hrvatskih folklornih područja, te promicanja dječjeg folklornog izraza na području Moslavine. Festival je u prvih deset godina obuhvaćao najčešće dvije priredbe, od kojih je prva bila klasična smotra dječjih skupina s područja Moslavine, te gostujućih dječjih skupina iz inozemstva (do sada smo imali prigodu vidjeti folklorno stvaralaštva iz Italije, Makedonije, Slovačke, Crne Gore, Srbije, Češke, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Poljske, Mađarske, Albanije), dok je druga priredba natjecateljskog karaktera i nastoji ponuditi reprezentativan izbor iz dječjeg folklornog stvaralaštva cijele Hrvatske. Reprezentativnost tog izbora očituje se u zastupljenosti različitih hrvatskih krajeva i različitih programskih orijentacija društava (njegovanje tipičnog dječjeg folklornog izraza ili folklorne baštine u cjelini, zavičajne baštine ili baštine drugih područja, te izvornog ili stiliziranog izraza, te u definiranju dviju kategorija sudionika tj. skupine do 10 godina starosti i skupine od 10 do 14 godina. (preuzeto sa <https://www.muzej-moslavine.hr/Naslovna/ArticleId/1698/oamid/492>)

Sudionici festivala biraju se na županijskim smotrama, a predstavljaju tradicijske dječje pjesme, plesove i igre iz svih dijelova Hrvatske. Sudjeluju kulturno-umjetnička društva iz cijele Hrvatske, a djeca su podijeljena u dvije grupe: djeca do 10 godina, i djeca od 10. do 14. godine. Festival je natjecateljskog karaktera i nastupe djece prati ocjenjivački sud. Ali, na ovom festivalu ipak je važnije sudjelovati. Jer, festival je prilika za druženje i učenje. Očuvanje tradicije i njegovanje baštine zajednička je pobjeda svih sudionika (preuzeto sa <https://www.kutina.hr/Vijesti/Citanje-vijesti/ArticleId/9056/oamid/1491>)

Osvrt Gorana Kneževića na festival održan 2007. godine:

“Već desetak godina organizator Smotre u Kutini osigurava visoke scenske standarde za male izvođače, i time daje vrlo značajan doprinos razvoju dječjeg folklora i njegovoj primjeni u radu s djecom. Svi segmenti, od ozvučenja, rasvjete, voditeljice programa i konferanse su besprijekorno funkcionirali. Gledalište je bilo pretjesno za sve zainteresirane, no mora se priznati da se pred kraj koncerta dobroano ispraznilo. Mislim da bi voditelji trebali

upozoriti roditelje djece ako već sjednu da pogledaju nastup do kraja. Očito je bilo da se roditelji dižu sa svojih mjesta u trenutku kad i njihovo dijete završi s nastupom. To stalno dizanje, odlazanje i dolaženje drugim gledateljima umanjuje pravi doživljaj. Gostujuće dječje skupine su kvalitetom nastupanja u potpunosti opravdale povjerenje organizatora i pridružile se razini lokalnih dječjih skupina.” (preuzeto sa <https://ethno.hr/smotra-djecjeg-folklorakutina-2007/>)

Slika 15: Djeca na “Festivalu dječjeg folklor Kutina”

Izvor: <http://kud-moslavec.hr/tag/kutina/>

Slika 16: Djeca na “Festivalu dječjeg folklor Kutina”

Izvor: http://www.arhiva.bjelovar.info/index.php/kultura/12_festival_dječjeg_folklor_hrvatske_u_kutini/

Smatram da je provedba ovih projekata jako pohvalna i značajna za pobuđivanje tradicijske svijesti kod djece. Plešući svoje tradicionalne plesove, noseći narodne nošnje i njegujući na taj način starinske običaje svoga kraja, bar na trenutak se vrate u stara vremena i osjete kako su živjeli njihovi stari. Na taj način postaju svjesni svog identiteta te produbljuju osjećaj pripadnosti svom narodu, kulturi i tradiciji. Također, ove manifestacije prenose poruku ostalim odgojiteljima i osobama koje rade s djecom, kako bi što prije uvidjeli važnost očuvanja kulture i tradicije kroz dječje naraštaje te i sami pokrenuli nekakve slične projekte u svom okruženju.

8. Istraživački dio

8.1. Problem i cilj istraživanja

Problem ovog istraživanja je nedovoljna zastupljenost folklor i tradicijske glazbe u integriranom kurikulumu predškolskog odgoja, a cilj je ovim istraživanjem pokušati istražiti kolika je razina osvještenosti kod roditelja i odgojitelja i kakvo je njihovo mišljenje o važnosti tradicijske glazbe za dijete.

8.2. Postupak istraživanja

Za prikupljanje podataka u ovom istraživanju (namijenjenom za izradu diplomskog rada) korišten je anketni online upitnik za odgojitelje. Ispitanici su odgovarali na ukupno 29 pitanja. U prvom dijelu upitnika su opći podaci o odgojitelju, a u drugom dijelu su pitanja koja se odnose na zastupljenost tradicijske glazbe u vrtićima i u kojoj je mjeri dijete upoznato s takvom vrstom glazbe. Anonimnost ispitanika je u potpunosti zagarantirana.

8.3. Metodologija

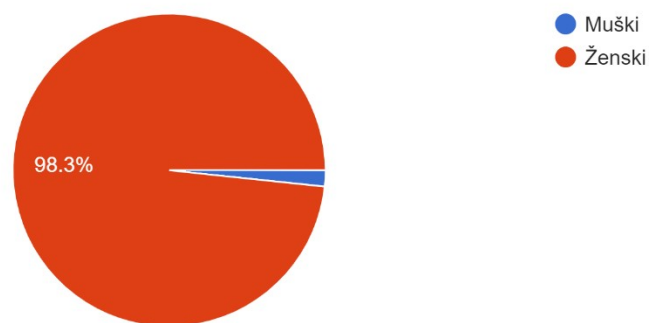
Za potrebe ovog rada korišten je anketni upitnik u online obliku. Rezultati podataka su obrađivani deskriptivnom statistikom. Ispitano je 60 odgojitelja s područja Splitsko-dalmatinske županije, uglavnom iz Splita i okolice. U ovom istraživanju se koristi grafičko prikazivanje, kojim se prezentira struktura odgovora na postavljena pitanja od strane ispitanika.

8.4. Rezultati istraživanja

Nakon prikupljenih podataka anketnim upitnicima, uslijedila je obrada podataka, te prikaz istraživanja:

U prvom pitanju saznajemo da je u ovom istraživanju sudjelovalo 60 odgojitelja djece predškolske dobi, od čega 59 (98,3%) odgojiteljica i 1 (1,7%) odgojitelj.

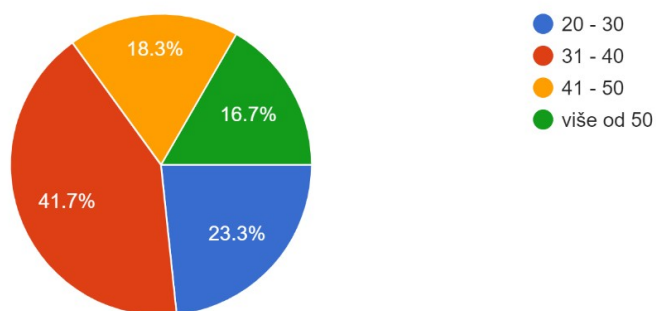
Spol:
60 responses

Graf 1: Struktura ispitanika u istraživanju

Drugim pitanjem utvrđena je starosna dob ispitanika. Od 60 ispitanika, njih 25 (41,7 %) je u starosnoj dobi od 31 do 40 god., zatim njih 14 (23,3 %) je u dobi od 20 do 30 god., njih 11 (18,3 %) u dobi od 41 do 50 god. i njih 10 (16,7 %) je u dobi od više od 50 god.

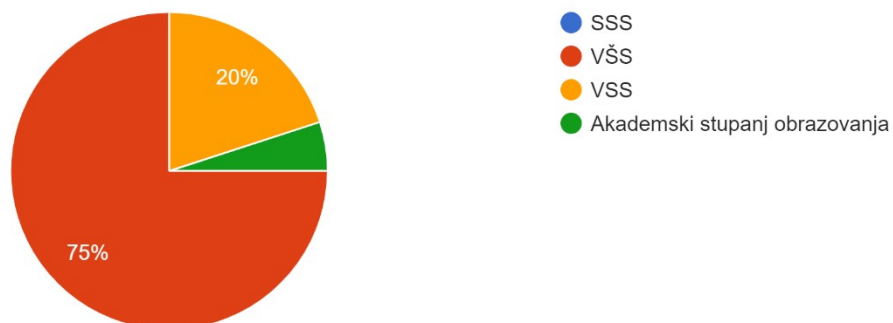
Dob:
60 responses

Graf 2: Dob ispitanika

Treće pitanje odnosi se na stupanj obrazovanja ispitanika te je vidljivo da je njih 45 (75%) sa VŠS, njih 12 (20%) sa VSS, njih 3 (5%) sa akademskim stupnjem obrazovanja te nitko (0%) sa SSS.

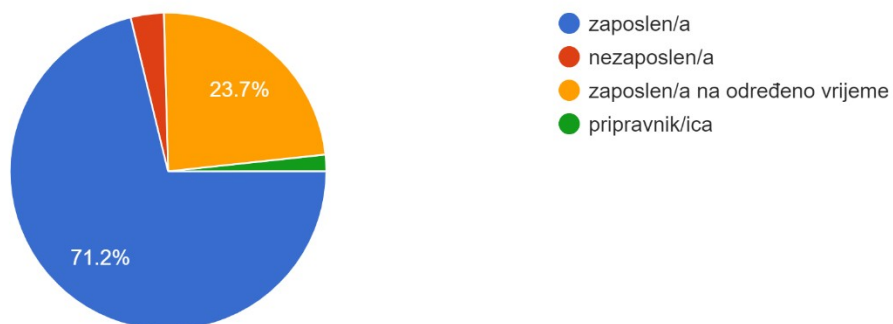
Stupanj obrazovanja:
60 responses

Graf 3: Stupanj obrazovanja ispitanika

Četvrto pitanje nam daje uvid u radni status ispitanika te se iščitava da je njih 42 (71,2%) zaposleno u stalnom random odnosu, njih 14 (23,7%) je zaposleno na određeno vrijeme, 2 (3,4%) je nezaposleno i 1 (1,75) je pripravnik.

Zaposlenost:
59 responses

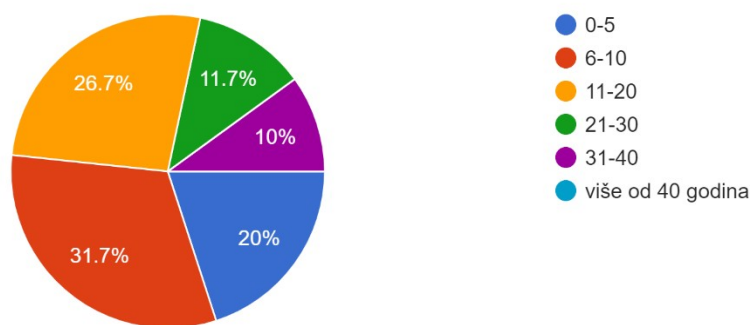

Graf 4: Radni status ispitanika

Peto pitanje odnosi se na radni staž ispitanika pa vidimo da njih 19 (31,7%) ima od 6 do 10 godina radnog staža, njih 16 (26,7%) ima od 11 do 29 god. radnog staža, njih 12 (20%) ima do 5 god. radnog staža, 7 (11,7%) ih ima od 21 do 30 god. radnog staža te njih 6 (10%) je zaposleno između 31 i 40 godina. Nitko (0%) nema preko 40 god. radnog staža.

Koliko godina radnog staža imate u dječjem vrtiću

60 responses

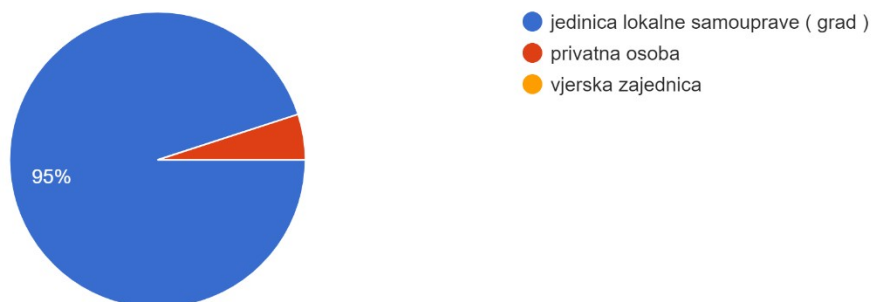

Graf 5: Radni staž ispitanika

Iz šestog pitanja saznajemo da 57 (95%) ispitanika radi u vrtićima osnovanim od strane lokalne samouprave, 3 (5%) od strane privatne osobe te nitko ne radi u vrtiću osnovanom od strane vjerske zajednice,

Tko je osnivač vrtića u kojem trenutno radite?

60 responses

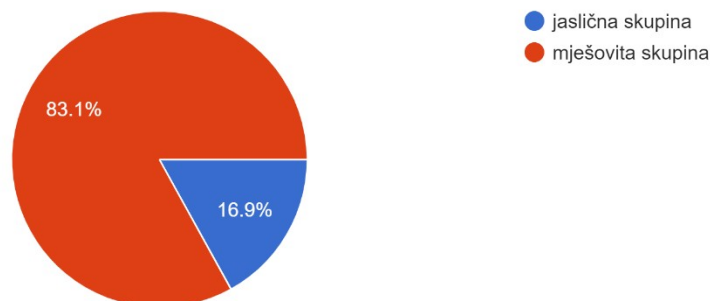

Graf 6: Osnivač vrtića

U sedmom pitanju saznajemo da 49 (83,1%) ispitanika radi u mješovitoj skupini, a njih 10 (16,9%) u jasličkom program.

Vrsta programa u kojem radite:

59 responses

Graf 7: Vrsta programa

Osmo pitanje bilo je otvorenog tipa, od ispitanika se tražilo da ukratko objasne pojam kulturne baštine. Odgovori su bili raznoliki:

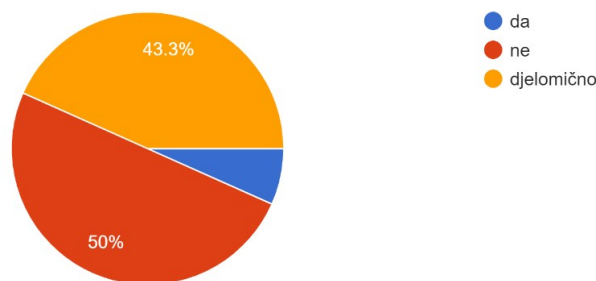
„Tradicija, nasljeđe.“, „Nasljeđe koje su nam ostavili naši preci.“, „Ono što obilježava neku kulturu a očuvano je od davnih vremena.“, „To je nasljeđe prošlih generacija.“, „Može biti materijalna ili nematerijalna kulturna baština.“, „Nasljedstvo naših predaka.“ „Sve što nas okružuje“ „Svo nasljeđe koje imamo iz prošlosti. Od materijalnog do društvenog pojma.“, „Nasljeđe, tradicija, prenošenje običaja sa koljena na koljeno.“, „Ono što baštinimo, što se prenosi s koljena na koljeno, tradicija, kultura, običaji.“, „Sve vezano za stare običaje jednoga grada.“, „Ono što nas određuje i ima osobitu vrijednost, a tiče se prošlosti, sadašnjosti i budućnosti...naš identitet.“, „Očuvanje materijalne i nematerijalne vrijednosti društva.“, „Folklorna glazba.“, „Ostavština iz davnina koja se prenosi s koljena na koljeno.“, „To je ostavština prošlih generacija koja se brižno čuva u sadašnjosti.“, „Ostavština naših predaka, materijalna i nematerijalna.“, „Pojam kulturne baštine je zapravo naš identitet.“, „Materijalno i nematerijalno kulturno blago.“, „Prirodna i kulturna dobra jedne zemlje.“, „Očuvanje običaja kraja u kojem živimo.“, „Nasljeđe materijalnih i nematerijalnih dobara nekog područja, pojedinaca ili grupe ljudi, tradicija.“, „Naslijeđena vrijednost, nešto jako značajno za pojedini narod.“, „Materijalna i nematerijalna dobra koja smo dobili nasljeđem naših predaka.“, „Kulturno

nasljeđe koje prenosimo s koljena na koljeno.“, „Materijalno i nematerijalno nasljeđe nekog područja.“, „Taj pojam podrazumijeva sve materijalno (građevine, književna građa, nošnje i sl.) i nematerijalno (pjesma, običaji, usmena predaja..), a obilježava neki narod ili regiju.“, „Nasljeđe neke zemlje, naroda, materijalno i nematerijalno koje se njeguje generacijama.“, „Kulturno naslijeđe.“, „Tradicija, ritual, identitet, kultura.“, „Skup svih materijalnih i nematerijalnih dobara.“, „Kulturna baština je materijalno i nematerijalno nasljeđe karakteristično za neki kraj. Naslijeđena je od predaka i treba je čuvati za potomke.“, „Dio kulture koja je preuzeta od predaka.“, „Ostavština prošlih generacija (materijalna ili nematerijalna).“, „Tradicijsko nasljeđe kroz sve vidove kulture, od običaja, nošnje, tradicijskih igara, igračkaka i predmeta, preko plesova, napjeva, gastronomije pa do kulture življenja i gradnje.“, „Ukupnost materijalne i nematerijalne ostavštine u književnosti, arhitekturi, umjetnosti nekog naroda.“, „Nasljeđe fizičkih artefakata i nematerijalnih atributa neke grupe, ili društva koje čini ostavštinu prošlih generacija, te se brižno čuva u sadašnjosti kako bi bilo ostavljeno u nasljeđe za dobrobit budućim generacijama.“

„Zajednički naziv za tradicijske običaje, plesove, usmenu književnost, likovnu književnost...“, „Čuvatelj tradicije, narodne nošnje...“ „Kulturna baština je ukupnost materijalnih i duhovnih dobara, etičkih i društvenih vrijednosti.“, „Kulturna baština je nasljeđe koje trebamo njegovati za buduće generacije.“ „Povijest nematerijalnih dobara nekog kraja“, „Blago prošlih vremena.“, „Nasljeđe, tradicija, dio naše kulture koja se prenosi generacijama.“ „Solin.“, „Sveukupan zbir vrijedne materijalne i nematerijalne ostavštine koju smo naslijedili od naših predaka, a poželjno bi bilo da je prenesemo dolazećim generacijama.“, „Sjećanje na prethodna vremena.“, „Pjesma, folklor, spomenici.“, „Nasljeđe običaja nekog naroda, odnosi se i na materijalne stvari (spomenici, građevine, književna, likovna i glazbena djela)“, „Blago (ples, pjesma, odjeća, priča, običaj) naših predaka koje čuvamo i njegujemo kroz rad s djecom kako bi i oni mogli prenositi na buduće naraštaje.“, „Materijalna i nematerijalna dobra koja su od povijesne i kulturne važnosti za neku zajednicu.“, „Nasljeđe iz kulture.“, „Materijalna i nematerijalna dobra i vrijednosti koje generacijski baštinimo s koljena na koljeno.“, „Nasljeđe naših predaka vezano za tradiciju.“, „Nasljeđe fizičkih i nematerijalnih atributa koje smo naslijedili od prošlih generacija i brižno čuvamo za dobrobit budućim generacijama.“

Iz devetog pitanja koje glasi: „Smatrate li da su djeca predškolske dobi dovoljno upoznata s pojmovima tradicija, folklor baština?“, saznajemo da njih 30 (50%), dakle polovica smatra da je poznavanje navedenih pojmova nedovoljno, njih 26 (43,3%) smatra da je poznavanje pojmova djelomično, dok tek njih 4 (6,7%) smatra da su djeca ipak upoznata s navedenim pojmovima.

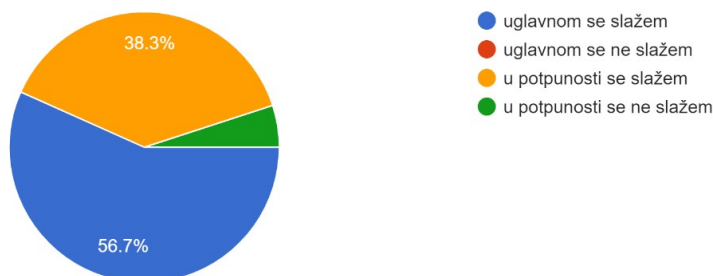
Smatrate li da su djeca predškolske dobi dovoljno upoznata s pojmovima tradicija, folklor, baština?
60 responses

Graf 8: Odgovor na pitanje: „Smatrate li da su djeca predškolske dobi dovoljno upoznata s pojmovima tradicija, folklor baština?“

U desetom pitanju ispitanici odgovaraju na pitanje smatraju li da je poznavanje pojmova navedenih u prethodnom pitanju važno za djecu od najranije dobi. 34 (56,7%) ispitanika se uglavnom slaže, njih 23 (38,3%) se u potpunosti slaže, dok tek njih 3 (5%) se u potpunosti ne slaže. Na tvrdnju uglavnom se slažem nema ni jednog (0%) odgovora.

Smatrate li da je upoznavanje djece s navedenim pojmovima važno od najranije dobi?
60 responses

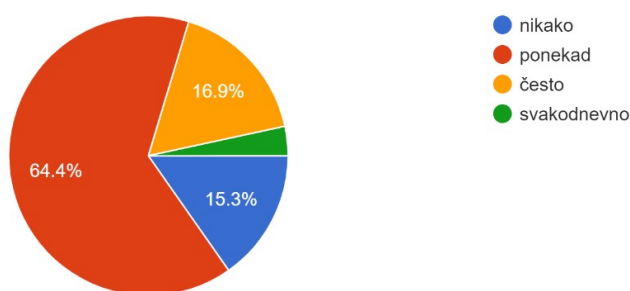

Graf 9: Odgovor na pitanje: “Smatrate li da je upoznavanje djece s navedenim pojmovima važno od najranije dobi?”

U jedanaestom pitanju ispitanici su odgovarali na pitanje koliko njeguju folklor u svojim vrtićima. Više od polovice, točnije 38 (64,4%) odgojitelja odgovorilo je ponekad, njih 10 (16,9%) odgovorilo je da često primjenjuje folklor u vrtiću. 9 (15,3%) ispitanika ne njeguje folklor nikako, dok tek njih 2 (3,4%) njeguje folklor svakodnevno u svojim vrtićima.

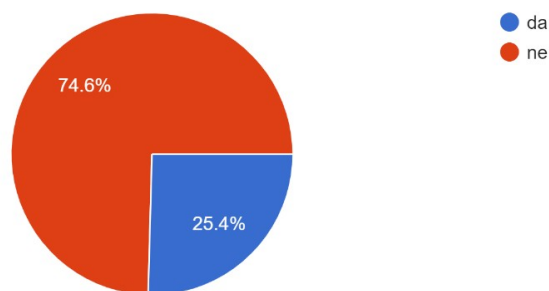
U kojoj se mjeri folklor njeguje u Vašem vrtiću?
59 responses

Graf 10: Odgovor na pitanje. „ U kojoj se mjeri folklor njeguje u Vašem vrtiću?“

Na dvanaesto pitanje koje glasi: „Bavite li se konkretno folklornim plesom u svojim aktivnostima ?”, 16 (25,4%) ispitanika odgovorilo je potvrdno, dok većina, njih 44 (74,6%) ne primjenjuje folklorni ples u svojim aktivnostima. Ova statistika nikako nije ohrabrujuća za cilj ovog istraživanja.

Bavite li se konkretno folklornim plesom u svojim aktivnostima ?
59 responses

Graf 11: Odgovor na pitanje: „Bavite li se konkretno folklornim plesom u svojim aktivnostima ?”

Na trinaesto pitanje otvorenog tipa koje glasi: „Možete li nabrojiti neke plesove koje koristite u radu s djecom?“, također imamo raznovrsne odgovore:

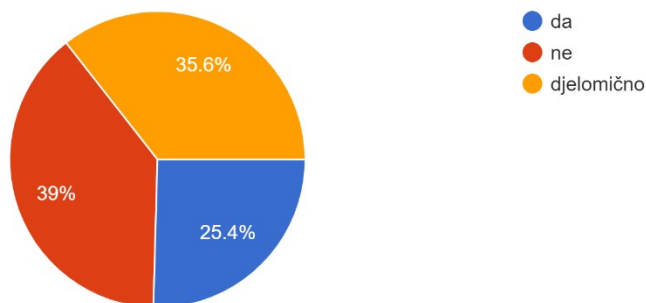
„Splitski ples.“, „Najviše kroz pokretne igre.“, „Obzirom da radim u skupini djece jaslične dobi, ples je uglavnom skakanje i njihanje u ritmu veselih dječjih pjesmica.“, „Obzirom da radim u skupini djece jaslične dobi plešu na vesele pjesmice.“, „Ajd na livo.“, „U svojim aktivnostima ne bavim se folklorom.“, „Savila se bijela loza vinova.“, „Splitsko kolo.“, „Kolo.“, „Kolo kolo, Širi viri, Naokolo se vata, Imate li ča šoldat, Ide maca oko tebe, Kapijo kapijo.“, „Folklorne ne, nažalost.“, „Uglavnom plešemo kola ili igramo igru s pjevanjem.“, „Slobodni plesovi, plesovi u sklopu pokretnih igara.“, „Čvorak, Čvorak, Kolo, kolo čuč, Mali bratec Ivo, Išli smo u školicu, Grizlica, Kolo, kolo bit će pir, Mi smo djeca vesela...“, „Stari splitski plesovi, plesovi grada Trogira, linđo.“, „Hvarski plesovi, Splitski plesovi.“, „Dječji plesovi u krugu i parovima sa jednostavnim plesnim elementima.“, „Nisam koristila.“, „Kolo-kolo išunajca; Išli smo u školicu; Cinguli ranguli...“, „Rijetko koristim plesova, uglavnom djeca plešu bez vođenja od strane odgojitelja.“, „Gluvo kolo.“, „Ples u kolu, „Kolo-kolo“, „Naokolo se hvata.“, „Igre s pjevanjem npr. Mi smo djeca vesela; Igra kolo ...“ „Ciculjko-miculjko, Majka Maru, Ivo skače, Ja posijah lan, Kolo kolo bit će pir,

Mi smo djeca vesela, Mali bratec Ivo, Tko je moje guske krao.“, „Igre, glazba, ples s područja Dalmacije.“, „Okolo salaša, Lijepi plavi cvjetiću, Kapiro -kapiro, Pošla majka s kolodvora...“, „Moderan ples, neke dalmatinske plesove (Splitski ples, Kolo..).“, „Uz pjesme prikladne dobi - I ukolo se lata, Anđeli anđeli, Čvorak čvorak...“, „Ne koristim.“, „Tradicijske igre.“, „Tradicijske igre s pjevanjem Gorana Kneževića.“, „Gdje si bila curice, Kolo bit će pir idr.“, „Mi smo djeca vesela, Mali bratec Ivo, Pljeskom pljeskom, Okolo se vata, Čvorak...“

Četrnaesto pitanje glasi: „Jeste li upoznati sa podjelom plesnih zona?”. Iz grafa saznajemo da većina, njih 23 (39%) nije upoznata, njih 21 (35,6%) djelomično poznaje plesne zone, dok njih 15 (25,4%) ipak poznaje podjelu plesnih zona.

Jeste li upoznati sa podjelom plesnih zona?

59 responses

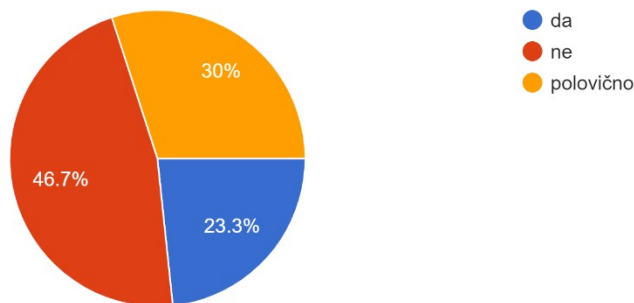

Graf 12: Odgovor na pitanje: „Jeste li upoznati sa podjelom plesnih zona?”

Petnaesto pitanje odnosi se na samoprocjenu ispitanika u vidu poznavanja folklor a tako saznajemo da se njih 28 (46,7%) ne smatra dovoljno kompetentnima za provođenje folklornih aktivnosti, njih 18 (30%) smatra da je njihovo poznavanje folklor a polovično, dok njih 14 (23,3%) smatra da ima dovoljno znanja za provođenje folklornih aktivnosti.

Smatrate li da je Vaše poznavanje folklor a dovoljno za provođenje takvih aktivnosti u vrtiću?

60 responses

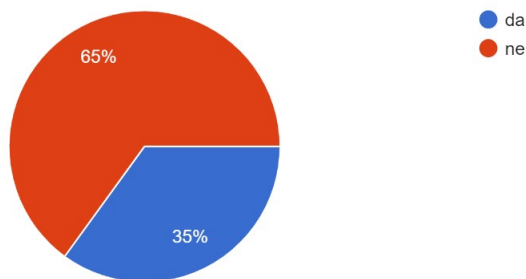

Graf 13: Odgovor na pitanje: „Smatrate li da je Vaše poznavanje folklor a dovoljno za provođenje takvih aktivnosti u vrtiću?”

Šesnaestim pitanjem želi se istražiti edukacija odgojitelja o folkloru, putem seminara, radionica ili sličnih stručnih usavršavanja. Tako saznajemo da nažalost većina, njih 39 (65%) nikada nije prisustvovala nijednom od navedenih oblika edukacije, dok je njih 21 (35%) ipak sudjelovalo na neakvim vrstama edukacije.

Jeste li ikada bili na nekom stručnom usavršavanju, seminaru ili radionici kako bi obogatili svoje znanje o tradicijskim plesovima i folkloru općenito?

60 responses

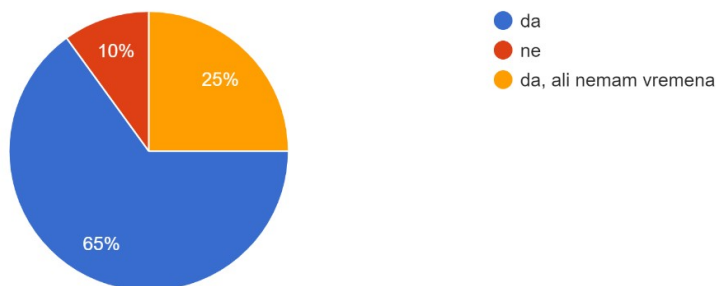

Graf 14: Odgovor na pitanje: „Jeste li ikada bili na nekom stručnom usavršavanju, seminaru ili radionici kako bi obogatili svoje znanje o tradicijskim plesovima i folkloru općenito?”

Sedamnaesto pitanje ispituje motivaciju i želju odgojitelja za usavršavanjem svojih znanja i kompetencija u području folkloru. Ohrabrujuća je činjenica da većina, njih 39 (65%) ipak želi usavršavati svoje znanje, njih 15 (25%) želi, ali ne nalazi potrebno vrijeme, dok manji broj, njih 6 (10%) uopće nema želju ni motivaciju educirati se u tom području.

Želite li uopće usavršavati svoje znanje i kompetencije u tom području?

60 responses

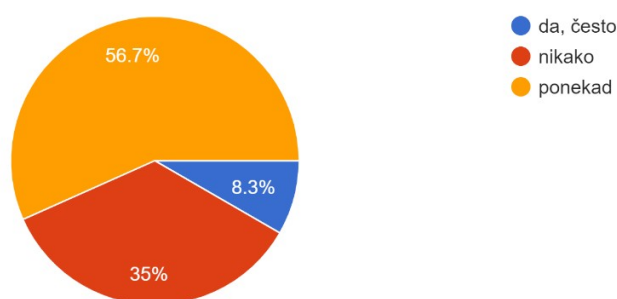

Graf 15: Odgovor na pitanje: „Želite li uopće usavršavati svoje znanje i kompetencije u tom području?”

Osamnaesto pitanje istražuje u kojoj mjeri vrtići organiziraju usavršavanja i seminare vezane za folklor. Većina, njih 34 (56,7%) odgovorilo je da njihov vrtić ponekad organizira usavršavanja i seminare na temu folklor, njih 21 (35%) odgovorilo je da njihov vrtić nikako ne organizira slična događanja, dok tek njih 5 (8,3%) tvrdi da njihov vrtić često organizira usavršavanja i seminare vezane za folklor. Napominjem da iz ovog grafa ipak ne saznajemo točan broj vrtića, s obzirom da od 60 ispitanika ima dosta odgojitelja koji rade u istom vrtiću.

Organizira li Vaš vrtić usavršavanja i seminare vezane uz folklor?

60 responses

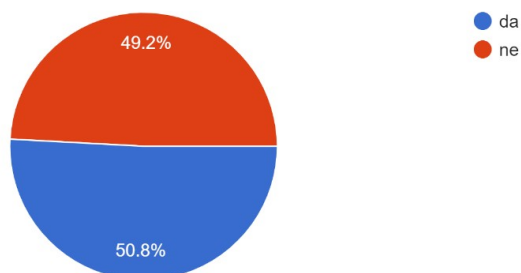

Graf 16: Odgovor na pitanje: "Organizira li Vaš vrtić usavršavanja i seminare vezane uz folklor?"

Devetnaesto pitanje najznačajnije je pitanje za temu ovog rada, a istražuje koliko je odgojitelja sudjelovalo na nekoj folklornoj manifestaciji za djecu. Dobili smo otprilike podjednaki postotak potvrdnih i negacijskih odgovora. Njih 30 (50,8%) odgovorilo je ne, a njih 29 (49,2%) odgovorilo je da je sudjelovalo na nekom takvom događanju.

Jeste li ikada sudjelovali na nekoj folklornoj manifestaciji za djecu?

59 responses

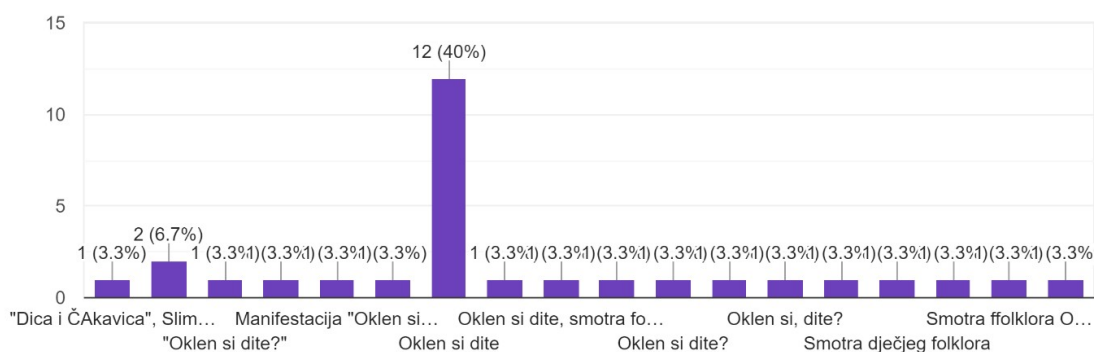

Graf 17: Odgovor na pitanje: „Jeste li ikada sudjelovali na nekoj folklornoj manifestaciji za djecu?“

U dvadesetom pitanju ispitanike koju su odgovorili potvrdno na prethodno pitanje, ispituje se naziv manifestacije na kojoj su sudjelovali. Na ovo pitanje odgovorilo je samo 30 ispitanika i to većina, njih 24 (80%) tvrdi da je sudjelovala na manifestaciji “Oklen si dite?” u Solinu. Ostale manifestacije su: “Smotra folklornog stvaralaštva u Muću Donjem”, “Smotra folklora u Lori”, smotra “Dica I ČAkavica”, smotra “Neka riva u cviću pliva”, smotra “Slimenski dani kulture”

Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje da, možete li navesti naziv manifestacije?

30 responses

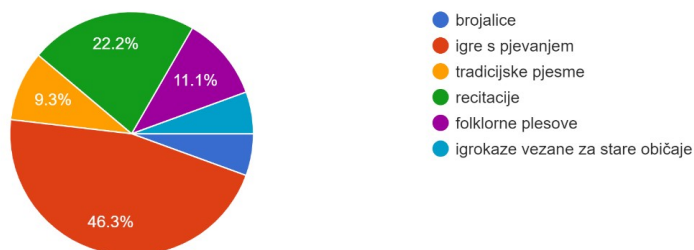

Graf 18: Odgovor na pitanje: „Možete li navesti naziv manifestacije na kojoj ste sudjelovali?”

Dvadesetprvo pitanje glasi: „Kakve oblike najviše provodite s djecom u pripremama za određenu manifestaciju?” Iz grafa saznajemo da većina, njih 25 (46,3%) provodi igre s pjevanjem, njih 12 (22,2%) bazira se na recitacije, njih 6 (11,1%) bavi se folklornim plesovima, njih 5 (9,3%) obrađuje tradicijske pjesme, dok po troje njih (5,6%) u svom radu najviše koristi brojalice i igrokaze vezane za stare običaje.

Kakve oblike najviše provodite s djecom u pripremama za određenu manifestaciju?

54 responses

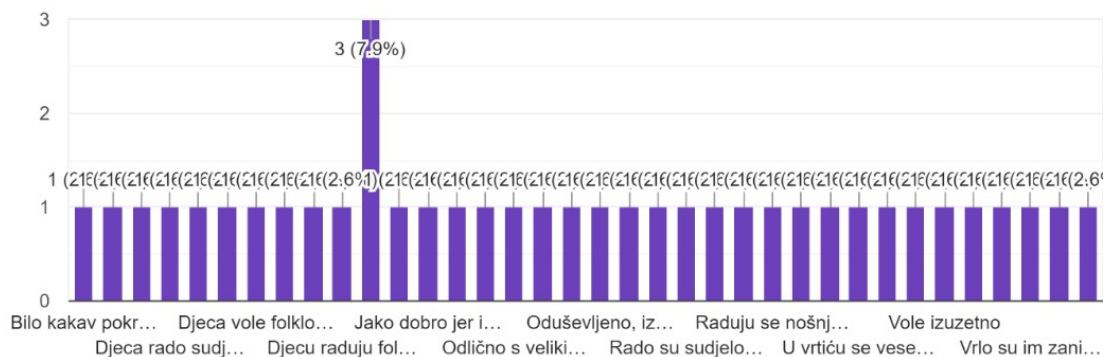

Graf 19: Odgovor na pitanje: „Kakve oblike najviše provodite s djecom u pripremama za određenu manifestaciju?”

U dvadesetdrugom pitanju od ispitanika se traži da u kratkim crtama opišu kako su djeca prihvatila folklorne aktivnosti u vrtiću. Odgovori su raznovrsni, a reakcije djece većinom pozitivne:

„Bilo kakav pokret uz glazbu djeca rado prihvaćaju, pa tako i folklor“, „Djeca rado sudjeluju u folklornim aktivnostima, pokazuju interes i zanimanje.“, “Djeca vole folklorne aktivnosti,rado sudjeluju.”, “Jako dobro jer im je to opet nešto novo (a ustvari staro).”, “Nekima je bilo zanimljivije, nekima manje.”, “Odlično, s velikim interesom.”, “Oduševljeno, iznenađeno.”, “Rado su sudjelovali, više djevojčice nego dječaci.”, “Ponekad bi imali i problem jer imamo više zainteresiranih, a ograničen je broj sudionika.” Raduju se nošnji (šotana ,kotula,traversa), pjevanju ojkalica.”, “Vrlo su im zanimljive i vole te aktivnosti.”, “Vole izuzetno.”

Možete li u kratkim crtama opisati kako su djeca prihvatila folklorne aktivnosti u vrtiću?
38 responses

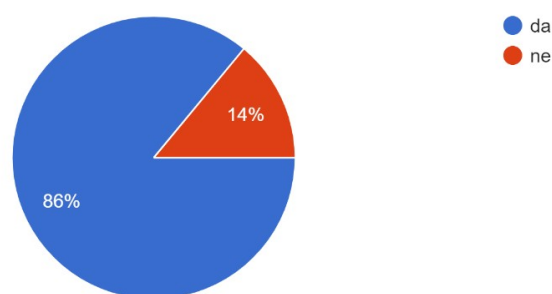

Graf 20: Odgovor na pitanje: „Možete li u kratkim crtama opisati kako su djeca prihvatila folklorne aktivnosti u vrtiću?“

Dvadesetteće pitanje istražuje sudjeluju li djeca rado na manifestacijama. Statistika odgovora je jako ohrabrujuća. Većina, njih 43 (86%) odgovara potvrdno, dok tek njih 7 (14%) odgovara da djeca ipak nisu zainteresirana za sudjelovanje na manifestacijama.

Sudjeluju li rado na manifestacijama?

50 responses

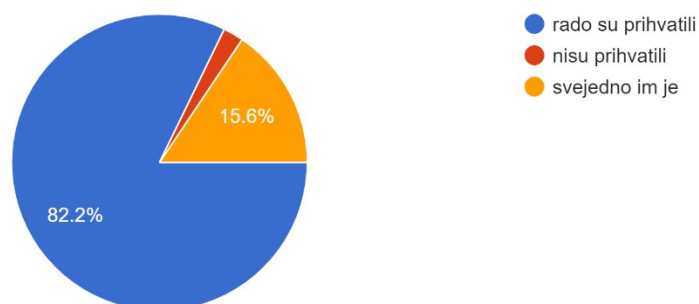

Graf 21: Odgovor na pitanje: „Sudjeluju li djeca rado na manifestacijama?“

Dvadesetčetvrto pitanje istražuje reakcije roditelja na uključivanje djece u folklorne manifestacije. S obzirom da su roditelji ti koji svojim primjerom utječu na djecu te djeca iz kuće „crpe“ motivaciju za određene aktivnosti, jako je pohvalno da su roditelji u većini, njih 37 (82,2%) rado prihvatili uključivanje djece u folklor. Njih 7 (15,6%) izjasnili su se da im je svejedno, dok mali broj, samo 1 (2,2%) izjašnjava se da roditelji nisu prihvatili uključivanje svoje djece u folklorne manifestacije.

Kako su roditelji reagirali na uključivanje djece u folklorne manifestacije?

45 responses

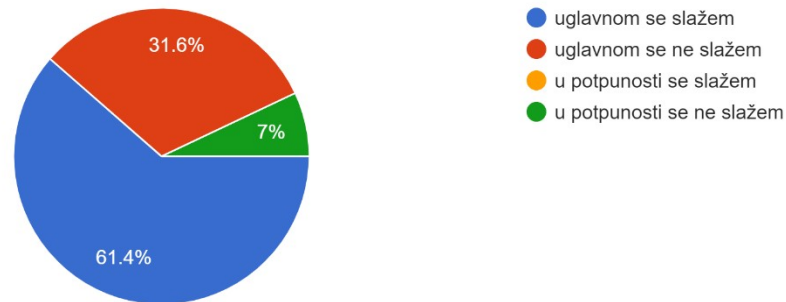
Graf 22: Odgovor na pitanje „Kako su roditelji reagirali na uključivanje djece u folklorne manifestacije?“

Smatrate li da je dovoljno dječjih folklornih manifestacija i organiziranih priredbi u tom području u Vašem gradu/mjestu?

57 responses

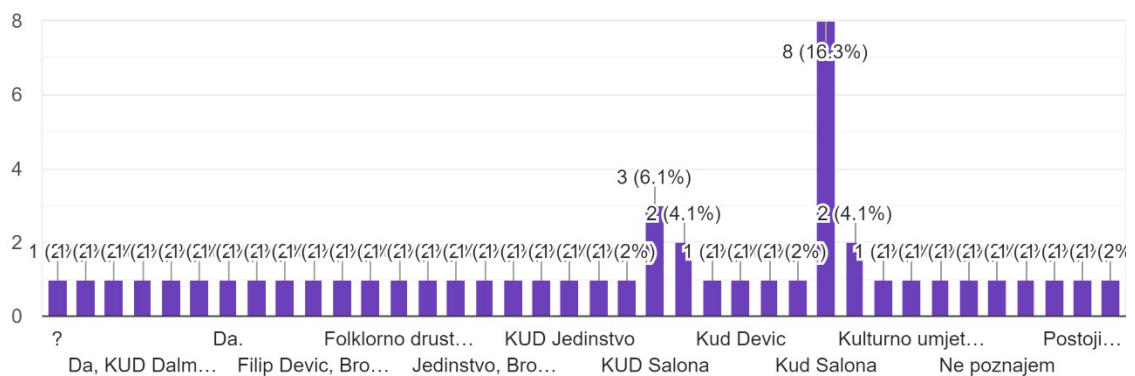

Graf 24: Odgovor na pitanje: „Smatrate li da je dovoljno dječjih folklornih manifestacija i organiziranih priredbi u tom području u Vašem gradu/mjestu?“

Dvadesetsedmo pitanje istražuje koji se KUD-ovi nalaze u okolini ispitanika. Odgovori su raznovrsni, a najveći postotak ispitanika naveo je sljedeće KUD-ove: KUD „Salona“, Solin, KUD „Jedinstvo“, Split, KUD „Filip Dević“, Split te KUD „Brodosplit“, Split.

Postoji li neko kulturno-umjetničko društvo u Vašem gradu/mjestu? Ako ima navedite!

49 responses

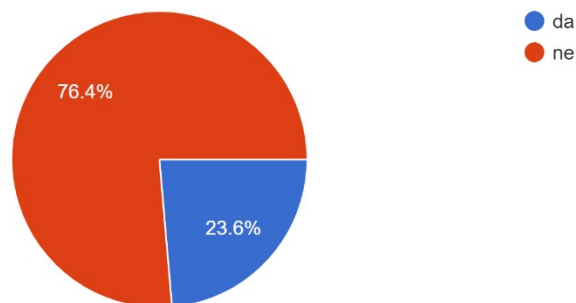

Graf 25: Odgovor na pitanje: „Postoji li neko kulturno-umjetničko društvo u Vašem gradu/mjestu?“

Dvadesetosmo pitanje istražuje koliko djeca nakon vrtića ostaju zainteresirana za folklor i upisuju li se u postojeće KUD-ove polaskom u školu. Tek manji dio, njih 13 (23,6%) odgovaraju potvrdno, dok većina, njih 42 (76,4%) se izjašnjava sa ne, što nije nimalo ohrabrujuća činjenica za budućnost hrvatskog folklor.

Imate li saznanja o tome koliko se često djeca upisuju u KUD polaskom u školu?

55 responses

Graf 26: Odgovor na pitanje: „Imate li saznanja o tome koliko često se djeca upisuju u KUD polaskom u školu?“

Dvadesetdeveto pitanje istražuje stavove odgojitelja o odnosu modernih trendova i tradicijske kulture i smatraju li da se tradicijska kultura dovoljno „promovira“ u današnje vrijeme. Odgovori su sljedeći:

„Smatram da prevladava moderna glazba i pomodni trendovi zbog društvenih mreža kojima se djeca služe, naročito korištenje aplikacije Tik-Tok na kojoj je uglavnom moderna glazba.“, „Prevladava moderna glazba što mi je u redu ali svakako je potrebno i dalje poticati tradicijsku kulturu i baštinu.“, „Upoznavanje djece predškolske dobi s folklorom uvelike bi pridonijelo upisivanju djece u folklorna društva.“, „Svaka promocija je dobro došla, nekakvi letci i materijali bi pomogli u promoviranju folklornih plesova kako bi se djeca informirala i uključila u iste.“, „Prevladava moderna glazba , no bilo bi dobro jos malo više promovirati tradicijsku kulturu.“, „Prevladava moderna glazba jer je to danas bliže njima i njihovim roditeljima.“, „Nije dovoljna.“, „Smatram da je i jedno i drugo bitno. I njegovanje kulture i prošlosti, i življenje u skladu s vremenom.“ „Sasvim je dovoljna.“, „Prevladava moderna glazba, jer je djeci dostupnija.“, „Među djecom prevladava moderna glazba koju slušaju putem društvene mreže Tiktok koja je trenutno najzastupljenija.“, „Definitivno nedostaje promocije i još više zainteresiranih koji bi

potaknuli djecu od vrtićke dobi za poticanje djece na odlazak u KUD-ove.“, „Mislim da svatko bira što mu je drago...promocija tradicijske glazbe je kod nas jako dobra, na nivou organizacije imamo folklornu igraonicu u vrtiću, manifestaciju, te dugogodišnje folklorno društvo u gradu Solinu.“, „Smatram da bi je trebalo više promovirati i djecu više uključivati jer je korisna i veliko blago za buduće generacije.“

„Nije dovoljno promovirana tradicijska glazba. Općenito mislim da su i roditelji i djeca malo upoznata sa tradicionalnom glazbom, dok je moderna glazba svima lako dostupna.“, „Prevladava moderna glazba.“, „Djeca su kući uglavnom prepuštena pomodnim trendovima i modernoj glazbi zato bi vrtići i škole trebali njegovati tradicijsku kulturu i baštinu.“, „Smatram da nije dovoljna i da se to stavlja na 2. mjesto pored moderne glazbe.“, „Svakako smatram da bi to trebalo oživiti.“, „Prevladava sve osim tradicije-nažalost.“, „Prevladava moderna glazba.“, „Tradiciju treba njegovati od početka i pokazati djeci bogatstvo i ljepotu kulturne baštine.“ Većina prati trendove, a folklor za većinu nije trend jer nemaju priliku ni upoznati se s njim, ukoliko ih netko ne uvede u tradiciju...“, „Predvladava moderna tehnologija, mediji, razne aplikacije dostupne djeci, a samim time i neprikladna glazba kako domaćeg tako i stranog porijekla.“, „Tek sam krenula raditi u skupini te sam primjetila da je samo prisutna moderna glazba.“, „Kod nas na otoku se osjeti da se "kulturna baština živi" kroz različite oblike aktivnosti. U KUD dolaze djeca već od vrtićke dobi. Djeca i mladi prate moderni trend glazbe uz volju i interes za njegovanje kulturnog blaga. Mislim da se više u manjim lokalnim zajednicama njeguje kulturna baština.“, „Prevladava u mjeri u kojoj odgojitelj nudi u sadržajima.“, „Prevladava moderna glazba, sve više izumire tradicija jer su djeca okupljena i okružena tehnologijom i nemaju interesa za običaje i tradiciju.“, „Interes za tradiciju postoji, potrebno je osigurati mogućnost da djeca sudjeluju.“, „Ipak prevladava moderna glazba jer djeca uče po modelu, a velika većina roditelje nema interesa za tradicijsku glazbu tako da se to prenosi i na djecu.“, „Smatram da se puno više pažnje ili ne pažnje posvećuje modernim stvarima, a da se tradicija polako zaboravlja,nažalost.“, „Nije dovoljna, previše su moderni trendovi danas prisutni od najranije dobi i to treba promijeniti i vratiti se pravim vrijednostima.“, „Prevladava moderna glazba jer to je nešto što djeca čuju od starijih braće i sestara te od roditelja.“, „Uglavnom prevladava moderna glazba, dobrodošlo je više prisutnosti tradicijske i kulturne baštine.“, „Prevladavaju pomodni trendovi, jer je premalo interesa za tradiciju.“, „Prevladava moderna glazba koju potenciraju roditelji i mediji.“, „Nažalost, prevladavaju moderni trendovi, ali uvažavanje tradicije se može postići, pravilnim zalaganjem stručnjaka i roditelja.“, „Nije dovoljna

promocija i prevladavaju trendovi.“, „Moderna glazba prevladava među djecom, posebno djecom školske dobi.“, „ Tradicijska kultura rijetko se njeguje izvan ustanova vrtića ili škole.“, „Odgovor na ovo pitanje kao i na nekolicinu prethodnih ne može biti jednoznačan. Kompleksan je i umnogome ovisi afinitetu i angažiranosti te o strateškim planovima i programima, kako pojedinca tako i sredine.“, „Smatram, da, nažalost nije dovoljna "promocija" ,nego da, nažalost prevladava moderna glazba i pomodni trendovi. Po (i) mome mišljenju,trebala bi se puno više "promovirati" tradicijska kultura i baština.“, „Moderna glazba je puno zastupljenija.“, „Djeca uglavnom prihvacaju glazbu koja ih svakodnevno okružuje bilo da je to u vrtiću ili vlastitom domu.“, „Trenutno je teško odgovoriti. Ono što roditelji vole to nude i djeci.“, „Mi se trudimo djeci ponuditi kvalitetne sadržaje kako bi im osvijestili da je nešto što smo naslijedili vrijedno bogastvo koje imamo i trebamo ga čuvati.“, „Modernu glazbu i trendove je teško izbjeći ali trebamo i nuditi i tradicijske igre i klasičnu glazbu.“, „Prevladava moderna glazba i pomodni trendovi, trebamo čuvati i promovirati tradiciju i baštinu.“, Smatram da je potrebno njegovanje svojih običaja jer ako upoznaš tradiciju svojih predaka znaš i tko si ti.“, „Potpuno nedovoljno i to imaju sreću ako slučajno u vrtiću čuju za bilo koji vid tradicijskih igara...inače ostaju zauvijek zakinuti za taj vid kulture, ako roditelji nemaju afiniteta ili nisu u nekom KUD u.“, „Djeca su premalo upoznata s poviješću kraja i aktivnosti su svedene na minimum. Problem je obostran jer uključuje dječju nezainteresiranost i premalo entuzijazma kod odraslih.“, „Puno više energije potrebno je nego ranije zadržati djecu u započetim aktivnostima i teško se prihvaća sustavan i ozbiljan rad pa i kroz igru.“, „Kako pridobiti dijete kada ima roditelja kojeg ništa ne zanima osim njegovog komoda i ekrana pred njim.“, „Kod mene je naglasak na tradiciji.“, „Smatram da još uvijek prevladavaju pomodni trendovi, zato je na nama odgojiteljima da preuzmemo važnu ulogu u tome da djecu osvijestimo koliko je važno očuvati nacionalnu svijest i identitet njegujući folklor i stare običaje, kako bi jednog dana oni to prenosili i na svoju djecu.“

8.5. Rasprava

Nakon provedenog istraživanja vidljivo je da odgojitelji u globalu imaju pozitivan stav prema važnosti provođenja tradicijske glazbe kroz aktivnosti u vrtićima. Međutim, velika većina njih to još uvijek ne provodi. Razlozi su nedovoljna educiranost, nedostatak vremena ili motivacije, dok mali dio njih uopće ne pokazuje interes za folklorne aktivnosti. U vrtićima se nedovoljno organiziraju seminari i edukacije na tu temu tako da odgojitelji nemaju ni priliku pobliže se i sami upoznati s tradicijskom glazbom prije nego tu svijest krenu prenositi na djecu. Također smatraju da je i nedovoljno manifestacija na kojima se mogu predstaviti i motivirati djecu za sudjelovanjem na istima. Većina ih se slaže da je tradicijska glazba važan faktor u cjelokupnom razvoju djece. Iz ovoga možemo zaključiti da postoje mnoge predispozicije da se tradicijska glazba uvede u vrtiće kao česta glazbena aktivnost. Ali postavlja se pitanje zbog čega je tradicijska glazba još uvijek tako malo zastupljena? Odgovor je jednostavan – sve ostaje samo na riječima, dok se djelima pokazuje jako mali napredak.

Međutim, ohrabrujuća je činjenica da odgojitelji koji provode folklorne aktivnosti uglavnom imaju pozitivne reakcije djece. To daje nadu da djeca, bez obzira na moderne trendove koji prevladavaju, uz dovoljno motivacije i educiranosti odgojitelja, ipak mogu stvoriti interes za tradicijsku glazbu. Također, tome mogu pridonijeti i vrtići te društvo općenito, organizacijom više događanja i manifestacija kojima će djeci predstaviti takvu vrstu glazbe.

Također, većina odgojitelja ima slične stavove u razmišljanjima o motivaciji djece za bavljenjem tradicijom i folklorom. Smatraju da sve kreće od roditelja i njihovog nedovoljnog usmjeravanja djece na takvu vrstu vrijednosti i nezainteresiranosti njih samih. Jer djeca uče po modelu, najviše od svojih roditelja. Prihvaćaju ono što čuju kod kuće i što ih svakodnevno okružuje. Upravo zato odgojitelji trebaju imati ključnu ulogu u pobuđivanju svijesti i interesa za tradicijskom glazbom, kako kod djece, tako i kod roditelja.

9. ZAKLJUČAK

Novo vrijeme donosi i novi stil života. Pitanje je može li moderno vrijeme zadržati nešto od starina, navika i običaja? Tradicijski običaji su obilježavali živote naših starih, a o njima danas možemo samo slušati priče. Ipak, čini se da raste svijest koliko baština znači za jedan narod i njegov kulturni identitet: osniva se sve više društava koja njeguju tradiciju, a sjećanja starih postaju sve aktualnija. Mladosti se nastoji ponuditi i oživjeti “duh starina”. Može li se iz povijesti izvući nešto za sadašnjicu, može li se nekakvo zadovoljstvo dobiti iz starina i osjetiti ljepota tradicije? Može li se i danas osjetiti povezanost s prošlim, pronaći korijene kulture ako su izgubljeni? Može - i upravo su djeca ti koji mogu primiti i razvijati tradiciju te je “predati” kad na njih dođe red.

Uloga tradicijske glazbe u vrtiću nije onakva kakva bi mogla biti iako postoje vrtići koji njeguju folklor. Zato je sve veća potreba za specijaliziranim programima tradicijske glazbe u vrtićima diljem naše zemlje. U posljednje vrijeme vidljiv je napredak jer je sve više projekata i aktivnosti s tradicijskom glazbom i sve više odgojitelja koji sve više ustraju na tome. Nadamo se da će ih uskoro biti još više, da će se malo ozbiljnije shvatiti dječja potreba za poznavanjem svojih korijena, kulture i tradicije i da će se, na temelju toga, tradicijska svijest odgojitelja i roditelja sve više povećavati.

Način na koji dijete doživljava prošlost, uvelike će odrediti i odnose u budućnosti, kako prema sebi, tako i prema drugima i svijetu koji ga okružuje

10. SAŽETAK

Rad se bavi problematikom nedovoljne zastupljenosti folkloru i tradicijske glazbe u dječjim vrtićima. Uzrok tome je nedovoljna edukacija i motivacija odgojitelja kao prenosioca svijesti o tradiciji na djecu. Upravo zato se ističe važnost folklornih manifestacija kao "promotora" folkloru i tradicije u vremenima moderne glazbe i modernih trendova.

U radu su predstavljeni oblici dječjeg stvaralaštva koji se mogu provoditi kroz aktivnosti u vrtiću. Njima se potiče dječja mašta i kreativnost te stvara ljubav prema tradiciji, baštini i domovini. Upravo predškolska ustanova je idealno mjesto gdje bi se trebalo poticati i provoditi različite aktivnosti koje će pomoći u očuvanju tradicijskih vrijednosti.

Ključne riječi: kulturna baština, tradicija, glazba, ples, folklor, manifestacija, odgojitelj, dijete

SUMMARY

The paper deals with the problem of insufficient representation of folklore and traditional music in kindergartens. The reason for this is the insufficient education and motivation of educators as a transmitter of awareness of tradition to children. That is why the importance of folklore events as "promoters" of folklore and tradition in the times of modern music and modern trends is emphasized.

The paper presents forms of children's creativity that can be carried out through activities in kindergartens. They stimulate children's imagination and creativity and create a love for tradition, heritage and homeland. Pre-school institution is an ideal place where various activities should be encouraged and carried out, which will help with the preservation of traditional values.

Keywords: cultural heritage, tradition, music, dance, folklore, event, preschool teacher, child

11. LITERATURA

1. Anić, V. (1991). *Od riječi do riječnika*. Rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb: Novi Liber.
2. Bašić, E. (1958). *Brojalica, melografski problem dječjeg poetskog stvaranja*. Zbornik III. Kongresa folklorista Jugoslavije (str. 241-253). Cetinje.
3. Brajčić, M. (2013). *Dijete i kulturna baština*. Split: Filozofski fakultet u Splitu.
4. Cetinić, J., Vidaković Samaržija, D. (2014). *Dijete i estetski izričaji*. U R. Bacalja, K. Ivon (Ur.), *Ples kao sredstvo izražavanja djece predškolske dobi* (str. 265-272). Zadar: Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja.
5. Dragić, J. (2006). *Dječje igre i plesovi sjeveroistočne Đakovštine* (sela Koritna, Semeljci i Forkuševci). Zbornik radova 11. Seminara folklor Panonske zone (str. 16 – 31). Vinkovci: Kulturni centar Gatalinka.
6. Dobrota, S., Ćurković, G. (2006). *Glazbene preferencije djece mlađe školske dobi*. *Život i škola*, 15-16: 105-114.
7. Duran, M. (2003). *Tradicija spontane kulture djece i mladih*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
8. Findak, V. (1995). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture u predškolskom odgoju*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Findak, V. (1996). *Tjelesna i zdravstvena kultura u osnovnoj školi*. Zagreb: Školska knjiga.
10. Gospodnetić, H. (2011). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Zagreb: Skripta za studente predškolskog odgoja Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, Čakovcu i Petrinji.
11. Horvatin-Fučkar, M., Tkalčić, S., Jerković, S. (2004.). *Razvoj bazičnih motoričkih sposobnosti kod predškolaca u plesnoj školi*. In R. Pišot, V. Štemberger, J. Zurc & A. Obid (Eds.), 3. International Symposium; "A child in motion" (str. 87-88). Koper: Univerza na Primorskem, Znanstvenoraziskovalno središče.
12. Husanović-Pejnović, D. (2011). *Održivi razvoj i izvanučionička nastava*. Sveučilišni priručnik. Zagreb: Školska knjiga.
13. Knežević, G. (2002). *Naše kolo veliko*, Hrvatski dječji folklor, Gradivo iz 19. i 20. Stoljeća. Zagreb: Ethno.

14. Knežević, G. (2005). *Srebrna kola, zlaten kotač: hrvatski narodni plesovi za djecu i mladež i uvod u kinetografiju*. Zagreb: Ethno.
15. Kosinac, Z. (2011). *Morfološko–motorički i funkcionalni razvoj djece uzrasne dobi od 5. do 11. godine*. Split: Savez školskih športskih društava grada Splita.
16. Manasteriotti, V. (1982). *Prvi susreti djeteta s muzikom*. Zagreb: Školska knjiga
17. Mikulić, M., Prskalo, I., Runjić, K. (2007). *Hrvatska plesna tradicija i predškolska dob djeteta*. Zbornik radova 16. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske. 455–459., preuzeto 13. 07. 2021. s http://hrks.hr/skole/16_ljetna_skola/73.pdf
18. Plantak, K. (2007). *Dijete – čimbenik tradicijskog lanca*. Čakovec: Zajednica HKUU Međimurske županije – Odbor za folklorno stvaralaštvo
19. Rojko, P. (2004). *Metodika glazbene nastave*. Zagreb: Jakša Zlatar
20. Srhoj, L., Miletić, Đ. (2000). *Plesne strukture*. Split: Abel International
21. Suzuki, S. (2002). *Odgoj s ljubavlju : glazbom do neslućenih sposobnosti*. Zagreb: Centar za glazbenu poduku.
22. Žibek, J. (2016). *Folklorne igre i plesovi u nastavi glazbene kulture od 1. do 4. razreda*. (Diplomski rad). Preuzeto 11.06.2021. s <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufzg:146/preview>
23. URL: <https://ethno.hr/12-festivalcic-program/> (pristupljeno 12.08.2021.)
24. URL: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Folklor> (pristupljeno 18.07.2021.)
25. URL: <http://etno-centar-osijek.hr/projekt/zavicajnost/> (pristupljeno 27.07.2021.)
26. URL: <https://ethno.hr/proizvod/cd-nase-kolo-veliko/> (pristupljeno 03.08.2021.)
27. URL . <https://www.poslovniturizam.com/destinacije/vinkovci/12/vinkovacke-jeseni/> (pristupljeno 12.08.2021.)
28. URL: <https://www.vecernji.hr/vijesti/djecje-vinkovacke-jeseni/> (pristupljeno 12.08.2021.)

12. PRILOZI

Dječje folklorne manifestacije u Hrvatskoj

Poštovane kolegice i kolege!

Pred Vama se nalazi upitnik o učestalosti provođenja tradicijske glazbe u dječjim vrtićima i Vašem iskustvu u sudjelovanju u raznim dječjim folklornim manifestacijama .

Istraživanje se provodi u okviru diplomskog rada na Filozofskom fakultetu u Splitu. Ovim putem Vas molim da svojim sudjelovanjem doprinesete ovom istraživanju. Vaši odgovori su anonimni i koristiti će se isključivo u svrhu izrade diplomskog rada. Stoga Vas molim za iskrenost kako bi rezultati bili što relevantniji.

Unaprijed Vam se zahvaljujem na susretljivosti i uloženom trudu i vremenu!

Gorana Vukšić

---

1. **Spol:**

- Muški
- Ženski

2. **Dob:**

- 20 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50
- više od 50

3. **Stupanj obrazovanja:**

- SSS
- VŠS

- VSS
- Akademski stupanj obrazovanja

4. Zaposlenost:

- zaposlen/a
- nezaposlen/a
- zaposlen/a na određeno vrijeme
- pripravnik/ica

5. Koliko godina radnog staža imate u dječjem vrtiću

- 0-5
- 6-10
- 11-20
- 21-30
- 31-40
- više od 40 godina

6. Tko je osnivač vrtića u kojem trenutno radite?

- jedinica lokalne samouprave (grad)
- privatna osoba
- vjerska zajednica

7. Vrsta programa u kojem radite:

- jaslična skupina
- mješovita skupina

8. Možete li ukratko objasniti pojam kulturna baština?

---

9. Smatrate li da su djeca predškolske dobi dovoljno upoznata s pojmovima tradicija, folklor, baština?

- da
- ne
- djelomično

10. Smatrate li da je upoznavanje djece s navedenim pojmovima važno od najranije dobi?

- uglavnom se slažem
- uglavnom se ne slažem
- u potpunosti se slažem
- u potpunosti se ne slažem

11. U kojoj se mjeri folklor njeguje u Vašem vrtiću?

- nikako
- ponekad
- često
- svakodnevno

12. Bavite li se konkretno folklornim plesom u svojim aktivnostima ?

- da
- ne

13. Možete li nabrojiti neke plesove koje koristite u radu s djecom?

---

14. Jeste li upoznati sa podjelom plesnih zona?

- da
- ne
- djelomično

15. Smatrate li da je Vaše poznavanje folkloru dovoljno za provođenje takvih aktivnosti u vrtiću?

- da
- ne
- polovično

16. Jeste li ikada bili na nekom stručnom usavršavanju, seminaru ili radionici kako bi obogatili svoje znanje o tradicijskim plesovima i folkloru općenito?

- da
- ne

17. Želite li uopće usavršavati svoje znanje i kompetencije u tom području?

- da
- ne
- da, ali nemam vremena

18. Organizira li Vaš vrtić usavršavanja i seminare vezane uz folklor?

- da, često
- nikako
- ponekad

19. Jeste li ikada sudjelovali na nekoj folklornoj manifestaciji za djecu?

- da
- ne

20. Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje da, možete li navesti naziv manifestacije?

---

21. Kakve oblike najviše provodite s djecom u pripremama za određenu manifestaciju?

- brojalice
- igre s pjevanjem
- tradicijske pjesme
- recitacije
- folklorne plesove
- igrokaze vezane za stare običaje

22. Možete li u kratkim crtama opisati kako su djeca prihvatila folklorne aktivnosti u vrtiću?

---

23. Sudjeluju li rado na manifestacijama?

- da
- ne

24. Kako su roditelji reagirali na uključivanje djece u folklorne manifestacije?

- rado su prihvatili
- nisu prihvatili
- svejedno im je

25. Sudjeluju li roditelji, i na koji način, u pripremama za manifestaciju?

---

26. Smatrate li da je dovoljno dječjih folklornih manifestacija i organiziranih priredbi u tom području u Vašem gradu/mjestu?

- uglavnom se slažem
- uglavnom se ne slažem
- u potpunosti se slažem
- u potpunosti se ne slažem

27. Postoji li neko kulturno-umjetničko društvo u Vašem gradu/mjestu? Ako ima navedite!

---

28. Imate li saznanja o tome koliko se često djeca upisuju u KUD polaskom u školu?

- da
- ne

29. Za kraj, smatrate li da je dovoljna "promocija" tradicijske kulture i baštine među djecom ili ipak prevladava moderna glazba i pomodni trendovi? Objasnite u nekoliko rečenica!

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja GORANA VUKŠIĆ, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 09.09.2021.

Potpis

gorana vukšić

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

kojom ja GORANA VUKŠIĆ, kao autor/ica diplomskog rada dajem suglasnost Filozofskom fakultetu u Splitu, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

DJEČJE FOLKLORNE MANIFESTACIJE
U HRVATSKOJ

koristi na način da ga, u svrhu stavljanja na raspolaganje javnosti, kao cjeloviti tekst ili u skraćenom obliku trajno objavi u javnoj dostupni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu, Sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Splitu te Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom.

Korištenje diplomskog rada na navedeni način ustupam bez naknade.

Split, 09. 09. 2021.

Potpis

gorana Vukšić

Izjava o pohrani završnog/diplomskog rada (podcrtajte odgovarajuće) u Digitalni
repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu

Student/ica: GORANA VUKŠIĆ
Naslov rada: DJEČJE FOLKLORNE MANIFESTACIJE U HRVATSKOJ
Znanstveno područje: DRUŠTVENE ZNANOSTI
Znanstveno polje: KINEZILOGIJA
Vrsta rada: DIPLOMSKI RAD

Mentor/ica rada:
izv. prof. dr. sc. Lidija Vlahović

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Komentor/ica rada:
v. pred. dr. sc. Dodi Malada

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Članovi povjerenstva:
v. pred. dr. sc. Dodi Malada, dr. sc. Bojau Babin, asistent

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog završnog/diplomskog rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uredenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

- a) rad u otvorenom pristupu
  - b) rad dostupan studentima i djelatnicima FFST
  - c) široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).
- (zaokružite odgovarajuće)

U slučaju potrebe (dodatnog) ograničavanja pristupa Vašem ocjenском radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

Mjesto, nadnevak: Split, 09.09.2021.

Potpis studenta/studentice: Gorana Vukšić